Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
MINISTRIA E SHËNDETËSISË/MINISTARSTVO ZDRAVSTVA/MINISTRY OF HEALTH

UDHËZIMI ADMINISTRATIV (MSH) Nr 04 / 2025 - MASAT DHE KUSHTET PËR SIGURINË E PACIENTIT, PARANDALIMIN DHE KONTROLLIN E INFEKSIONEVE NË KUJDESIN SHËNDETËSOR DHE REZISTENCËN ANTIMIKROBIKE

ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (MoH) No. 04 / 2025 - MEASURES AND CONDITIONS FOR PATIENT SAFETY, PREVENTION AND CONTROL OF INFECTIONS IN HEALTHCARE AND ANTIMICROBIAL RESISTANCE

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MZ) Broj 04 / 2025 - MERE I USLOVI ZA BEZBEDNOST PACIJENATA, PREVENCIJU I KONTROLU INFEKCIJA U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I ANTIMIKROBNA REZISTENTNOST

Në mbështetje të nenit 23 të Ligjit nr. 08/L-200 për Parandalimin dhe Kontrollin e Sëmundjeve Ngjitëse (GZ Nr. 18/2023, me datë 08.08.2023) nenit 11, paragrafin 1, nënparagrafin 1.5 të Ligjit Nr.08/l-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës, (GZ Nr. 34/2022, me datë 18.11.2022), nxjerr:	Pursuant to Article 23 of Law No. 08/L-200 on the Prevention and Control of Infectious Diseases (OG No. 18/2023, dated 08.08.2023), and Article 11, paragraph 1, subparagraph 1.5 of Law No. 08/L-117 on the Government of the Republic of Kosovo (OG No. 34/2022, dated 18.11.2022), the following is issued:	U skladu sa članom 23. Zakona br. 08/L-200 o sprečavanju i kontroli zaraznih bolesti (SL br. 18/2023, od 08.08.2023. godine) članom 11. stav 1. podstav 1.5. Zakona br. 08/l-117 o Vladi Republike Kosovo, (SL br. 18/2023 od 08.08.2023. godine), se izdaje:
UDHËZIM ADMINISTRATIV (MSH) Nr.04 / 2025 **MASAT DHE KUSHTET PËR SIGURINË E PACIENTIT, PARANDALIMIN DHE KONTROLLIN E INFEKSIONEVE NË KUJDESIN SHËNDETËSOR DHE REZISTENCËN ANTIMIKROBIKE**	**ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (MoH)No. 04 / 2025** **ON MEASURES AND CONDITIONS FOR PATIENT SAFETY, PREVENTION AND CONTROL OF HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS, AND ANTIMICROBIAL RESISTANCE**	**ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MZ) Br.04 / 2025** **MERE I USLOVI ZA BEZBEDNOST PACIJENATA, PREVENCIJU I KONTROLU INFEKCIJA U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I ANTIMIKROBNA REZISTENCIJA**
Neni 1 **Qëllimi** Qëllimi i këtij udhëzimi administrativ është përcaktimi i masave dhe kushteve për fuqizimin e Sigurisë së Pacientit, për uljen e infeksioneve që merren gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor dhe për ruajtjen e veprimit efikas të antimikrobikëve në trajtimin e infeksioneve.	**Article 1** **Purpose** The purpose of this Administrative Instruction is to establish measures and conditions for strengthening patient safety, reducing healthcare-associated infections, and ensuring the effective use of antimicrobials in the treatment of infections.	**Član 1** **Svrha** Svrha ovog administrativnog uputstva je da definiše mere i uslove za jačanje bezbednosti pacijenata, za smanjenje infekcija stečenih tokom pružanja zdravstvene zaštite i za održavanje efikasnog delovanja antimikrobnih sredstava u lečenju infekcija.
Neni 2 **Fushëveprimi** Ky Udhëzim administrativ zbatohet nga personi fizik dhe juridik, publik dhe privat, institucioni shëndetësor dhe subjektet tjera përgjegjëse për zbatimin e masave dhe kushteve për sigurinë e pacientit, parandalimin e kontrollin e infeksioneve	**Article 2** **Scope** This Administrative Instruction applies to individual and legal persons, including public and private health institutions and other entities responsible for implementing measures and conditions related to patient safety, infection	**Član 2** **Obim** Ovo Administrativno uputstvo primenjuju fizička i pravna lica, javne i privatne, zdravstvene ustanove i drugi subjekti odgovorni za sprovođenje mera i uslova za bezbednost pacijenata, sprečavanje i kontrolu infekcija i

dhe rezistencën antimikrobike. **Neni 3** **Përkufizimet** 1.Shprehjet e përdorura në këtë udhëzim kanë këtë kuptim: 1.1.**Antibiotik:** substancë e prodhuar nga një mikroorganizëm apo e derivuar prej saj, e cila në mënyrë selektive shkatërron ose pengon rritjen e mikroorganizmave të tjerë; 1.2.**Antimikrobik**: çdo substancë me origjinë natyrore, gjysmësintetike ose sintetike, e cila në përqëndrimet e saj *in vivo* i shkatërron mikroorganizmat ose pengon rritjen e tyre duke bashkëvepruar me një shënjestër të caktuar; 1.3.**Gabimi mjekësor** - çdo gabim ose lëshim i paqëllimshëm në ofrimin e kujdesit shëndetësor, që mund të shkaktojë dëmtim ose një rrezik potencial për pacientin. Ky mund të jetë gabim në diagnostikë, në trajtim, në dhënien e barnave, gabim procedural, dështim në komunikim, ose mungesë në zbatimin e masave të kontrollit të infeksioneve; 1.4.**Infeksion**: prani e një a më shumë mikroorganizmave në indet trupore apo lëngjet trupore, që shoqërohet me	prevention and control, and antimicrobial resistance. **Article 3** **Definitions** 1.The terms used in this document have the following meanings: 1.1.**Antibiotic**: a substance produced by or derived from a microorganism that selectively destroys or inhibits the growth of other microorganisms; 1.2.**Antimicrobial**: any substance of natural, semi-synthetic, or synthetic origin that, in its *in vivo* concentrations, destroys microorganisms or inhibits their growth by interacting with a specific target; 1.3.**Medical error**: any inadvertent act, omission, or deviation in the provision of healthcare that may cause harm or pose a potential risk to the patient. This may include errors in diagnosis, treatment, medication administration, procedural errors, communication failures, or lack of adherence to infection control measures; 1.4.**Infection**: the presence of one or more microorganisms in body tissues or fluids, accompanied by local or systemic clinical manifestations in the host.	otpornosti na antimikrobne lekove. **Član 3** **Definicije** 1. Izrazi koji se koriste u ovom uputstvu imaju sledeće značenje: 1.1.**Antibiotik:** supstanca proizvedena od ili dobijena od mikroorganizma koja selektivno uništava ili inhibira rast drugih mikroorganizama; 1.2.**Antimikrobno**: svaka supstanca prirodnog, polusintetičkog ili sintetičkog porekla, koja u svojim koncentracijama *in vivo* uništava mikroorganizme ili inhibira njihov rast interakcijom sa određenom metom; 1.3.**Lekarska greška** – svaka nenamerna greška ili propust u pružanju zdravstvene zaštite, koja može prouzrokovati štetu ili potencijalni rizik za pacijenta. Ovo može biti greška u dijagnozi, u lečenju, u davanju lekova, proceduralna greška, neuspeh u komunikaciji ili nedostatak sprovođenja mera kontrole infekcije; 1.4.**Infekcija** : prisustvo jednog ili više mikroorganizama u telesnim tkivima ili telesnim tečnostima, što je praćeno

manifestime klinike lokale apo sistemike tek strehuesi;		lokalnim ili sistemskim kliničkim manifestacijama kod domaćina;
1.5.**Infeksioni që merren gjatë kujdesit shëndetësor**: infeksioni që merret gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor në një institucion shëndetësor dhe që ndërlidhet me masat diagnostike, terapeutike ose të kujdesit shëndetësor. Sipas legjislacionit aktual në Kosovë, për definimin e këtyre infeksioneve përdoren përkufizimet e infeksioneve sipas ECDC (European Centre for Disease Control and Prevention) ;	1.5.**Healthcare-associated infection** (HAI) – An infection acquired during the provision of healthcare in a health institution, linked to diagnostic, therapeutic, or healthcare measures. The definitions of healthcare-associated infections established by the European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) shall be applied as per current legislation in Kosovo;	1.5.**Infekcija stečena u zdravstvenoj zaštiti** : infekcija stečena tokom pružanja zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi i vezana za dijagnostičke, terapijske ili zdravstvene mere. Prema važećem zakonodavstvu na Kosovu, definicije infekcija prema ECDC-u (Evropski centar za kontrolu i prevenciju bolesti) koriste se za definisanje ovih infekcija;
1.6.**Kolonizim**: prani e mikrobeve që jetojnë si mikrobiotë (florë normale) në trupin e njeriut dhe të cilat nuk japin shenja dhe simptoma të sëmundjes. Personat e kolonizuar nuk konsiderohen të sëmurë, por megjithatë ata mund t'i infektojnë personat përreth.	1.6.**Colonization**: the presence of microorganisms as part of the normal microbiota (flora) in the human body, without causing signs or symptoms of disease. Although colonized individuals are not considered sick, they may transmit microorganisms to others;	1.6.**Kolonizacija** : prisustvo mikroba koji živе kao mikrobiota (normalna flora) u ljudskom telu i koji ne pokazuju znake i simptome bolesti. Kolonizovani ljudi se ne smatraju bolesnima, ali i dalje mogu zaraziti ljude oko sebe;
1.7.**Kujdestaria për Antimikrobikët)**: qasje organizative gjithpërfshirëse shëndetësore, e cila promovon dhe monitoron përdorimin optimal të antimikrobikëve, duke ruajtuar cilësinë dhe sigurinë e tyre;	1.7.**Antimicrobial Stewardship**: a comprehensive healthcare system approach that promotes and monitors the optimal use of antimicrobials, ensuring their quality, safety, and effectiveness;	1.7.**Antimikrobno upravljanje**: sveobuhvatan zdravstveni organizacioni pristup koji promoviše i prati optimalnu upotrebu antimikrobnih sredstava, održavajući njihov kvalitet i bezbednost;
1.8.**Mikroorganizmi multirezistent:** mikroorganizmi që nuk është i ndjeshëm ndaj së paku një antibiotiku në secilën prej tri apo më shumë klasëve të antibiotikëve (ose dy e më shumë te *Mycobacterium tuberculosis*) ;	1.8.**Multiresistant microorganism**: microorganism that is not susceptible to at least one antibiotic in three or more antibiotic classes (or two or more in	1.8.**Multirezistentni mikroorganizam:** mikroorganizam koji nije osetljiv na najmanje jedan antibiotik u svakoj od tri ili više klasa antibiotika (ili dve ili više u *Mycobacterium tuberkulosis*);

1.9.**Ngjarje e padëshiruar**: një incident që rezulton në dëmtimin e pacientit.	*Mycobacterium tuberculosis*); 1.9.**Adverse event**: an incident that results in harm to the patient;	1.9.**Neželjeni događaj** : incident koji dovodi do povrede pacijenta.
1.10.**"Një Shëndet" ("One Health")** - qasje unifikuese që determinon se shëndeti i njerëzve është i lidhur ngushtë me shëndetin e kafshëve dhe mjedisin tonë të përbashkët;	1.10.**"One Health"**: a unified approach recognizing that human health is closely interconnected with the health of animals and the environment;	1.10.**„Jedno zdravlje" ("One Health")** – je objedinjujući pristup koji utvrđuje da je zdravlje ljudi usko povezano sa zdravljem životinja i našeg zajedničkog okruženja.
1.11.**Përdorimi optimal i antimikrobikëve**: përdorimi i antimikrobikëve, nga i cili përfiton pacienti dhe njëkohësisht ulet mundësia e efekteve anësore dhe e shfaqjes së rezistencës;	1.11.**Optimal use of antimicrobials**: the administration of antimicrobials in a manner that maximizes patient benefit while minimizing the risk of adverse effects and antimicrobial resistance;	1.11.**Optimalna upotreba antimikrobnih sredstava** : upotreba antimikrobnih sredstava, koja koristi pacijentu uz smanjenje mogućnosti neželjenih efekata i pojave rezistencije;
1.12.**Profilaksia antimikrobike:** përdorimi i antimikrobikëve për ta parandaluar infeksionin;	1.12.**Antimicrobial prophylaxis**: the use of antimicrobials to prevent infection;	1.12.**Antimikrobna profilaksa:** upotreba antimikrobnih sredstava za sprečavanje infekcije;
1.13.**Programet e kujdestarisë për antimikrobikët**: programe të koordinuara që zbatojnë intervenime për të siguruar përshkrimin optimal të antimikrobikëve;	1.13.**Antimicrobial Stewardship Programs**: coordinated programs that implement interventions to ensure appropriate antimicrobial prescribing and usage;	1.13.**Antimikrobni programi upravljanja** : koordinirani programi koji sprovode intervencije kako bi se osiguralo optimalno propisivanje antimikrobnih sredstava;
1.14.**Rast i dëmtimit të afërt ("near miss"):** një incident që prek pacientin gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor, por që nuk shkakton dëm tek pacienti;	1.14.**"Near Miss"**: an incident that occurs during healthcare delivery, which, although reaching the patient, does not result in harm;	1.14.**„Near miss":** incident koji utiče na pacijenta tokom pružanja zdravstvene zaštite, ali ne nanosi štetu pacijentu;
1.15.**Reagim i padëshiruar**: dëm i papritur si rezultat i një veprimi të arsyeshëm, ku është ndjekur procesi i duhur në kontekstin në të	1.15.**Adverse Reaction** – Unexpected harm resulting from an appropriate and reasonable medical action, despite	1.15.**Neželjena reakcija** : neočekivana šteta kao rezultat razumne radnje, pri čemu je poštovan odgovarajući proces u kontekstu u kojem se događaj desio;

cilin ndodhi ngjarja; 1.16.**Rezistenca ndaj antibiotikëve**: rezistenca e mikrooganizmit ndaj një antibiotiku të caktuar, i cili më parë ka qenë efikas në mjekimin e infeksioneve të shkaktuara nga ky mikroorganizëm. **Kapitulli I** **SIGURIA E PACIENTIT** **Neni 4** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Ministrisë së Shëndetësisë** 1.Ministria e Shëndetësisë përmes Divizionit të Cilësisë, Sigurisë dhe Akreditimit, si organ kompetent për Sigurinë e Pacientit në Kosovë ka këto detyra dhë përgjegjësi: 1.1.Harton, zbaton dhe përditëson politikat, standardet dhe praktikat më të mira për sigurinë e pacientit në përputhje me kriteret ndërkombëtare; 1.2.koordinon bashkëpunimin me Odat e profesionistëve shëndetësorë, shoqatat e pacientëve dhe shoqatat profesionale, në zhvillimin e politikave për sigurinë e pacientit; 1.3.siguron sistemin elektronik për	adherence to due procedures. 1.16.**Antibiotic resistance** : the ability of a microorganism to resist the effects of an antibiotic that was previously effective against infections caused by that microorganism. **Chapter I** **PATIENT SAFETY** **Article 4** **Duties and responsibilities of the Ministry of Health** 1. The Ministry of Health, through the Quality, Safety, and Accreditation Division, as the competent authority for Patient Safety in Kosovo, has the following duties and responsibilities: 1.1. Drafts, implements, and updates policies, standards, and best practices for Patient Safety in alignment with international criteria; 1.2. Coordinates cooperation with health professional chambers, patient associations, and professional organizations in the development of Patient Safety policies. 1.3. Provides and manages an electronic system	1.16.**Rezistencija na antibiotike** : otpornost mikroorganizma na određeni antibiotik, koji je ranije bio efikasan u lečenju infekcija izazvanih ovim mikroorganizmom. **Poglavlje I** **BEZBEDNOST PACIJENATA** **Član 4** **Dužnosti i odgovornosti Ministarstva zdravlja** 1. Ministarstvo zdravlja, preko Odeljenja za Kvalitet, Bezbednost i Akreditaciju, kao nadležno telo za bezbednost pacijenata na Kosovu, ima sledeće dužnosti i odgovornosti: 1.1.Razvija, sprovodi i ažurira politike, standarde i najbolje prakse za bezbednost pacijenata u skladu sa međunarodnim kriterijumima; 1.2.koordinira saradnju sa komorama zdravstvenih radnika, udruženjima pacijenata i strukovnim udruženjima, u izradi politike bezbednosti pacijenata; 1.3.obezbeđuje elektronski sistem za

grumbullimin e të dhënave të ndërlidhura me sigurinë e pacientit për gabimet mjekësore dhe ngjarjet anësore;	for collecting data related to Patient Safety, including medical errors and adverse events;	prikupljanje podataka koji se odnose na bezbednost pacijenata za lekarske greške i neželjene događaje;
1.4.mbikëqyr zbatimin e politikave për sigurinë së pacientit në të gjitha institucionet shëndetësore;	1.4. Oversees and ensures the implementation of Patient Safety policies across all health institutions;	1.4.nadgleda sprovođenje politike bezbednosti pacijenata u svim zdravstvenim ustanovama;
1.5.informon institucionet shëndetësore për masat dhe rekomandimet në fushën e sigurisë së pacientit;	1.5. Advises health institutions on necessary measures and recommendations for improving Patient Safety;	1.5.obaveštava zdravstvene ustanove o merama i preporukama u oblasti bezbednosti pacijenata;
1.6.bashkëpunon me Fakultetin e Mjekësisë në përfshirjen e sigurisë së pacientit në kurrikulën e edukimit akademik;	1.6. Collaborates with the Faculty of Medicine to integrate Patient Safety into academic curricula;	1.6.sarađuje sa Medicinskim fakultetom na uključivanju bezbednosti pacijenata u nastavni plan i program akademskog obrazovanja;
1.7.shkëmben njohuritë, përvojat dhe praktikat më të mira për Sigurinë e Pacientit në nivel vendor e ndërkombëtar.	1.7. Facilitates knowledge exchange by sharing experiences, research, and best practices on Patient Safety at both local and international levels.	1.7.razmenjuju znanja, iskustva i najbolje prakse za bezbednost pacijenata na lokalnom i međunarodnom nivou.
Neni 5 **Detyrat dhe përgjegjësitë e Institutit Kombëtar të Shëndetësisë Publike të Kosovës (IKSHPK)**	**Article 5** **Duties and responsibilities of the National Institute of Public Health of Kosovo (NIPHK)**	**Član 5** **Dužnosti i odgovornosti Nacionalnog instituta za javno zdravlje Kosova (NIJZK)**
1.Mirëmban modulin elektronik për grumbullimin, analizën dhe raportimin e të dhënave për sigurinë e pacientit;	1.Maintains and manages the electronic module for the collection, analysis, and reporting of Patient Safety data;	1.Održava elektronski modul za prikupljanje, analizu i izveštavanje podataka o bezbednosti pacijenata;
2.Informon dhe koordinon trajnime për pacientët dhe publikun për sigurinë e pacientit, të drejtat dhe obligimet e pacientit, praktikat e sigurta të kujdesit shëndetësor dhe masat parandaluese për të ulur	2.Informs and coordinates training programs for patients and the public on Patient Safety, patient rights and obligations, safe healthcare practices, and preventive measures to reduce medical errors	2.informiše i koordinira obuku pacijenata i javnosti o bezbednosti pacijenata, pravima i obavezama pacijenata, bezbednoj zdravstvenoj praksi i preventivnim merama za smanjenje

gabimet mjekësore dhe ngjarjet anësore, në bashkëpunim me grupet e avokimit; 3.Përgatit raportin vjetor për praktikat e sigurisë së pacientit dhe jep rekomandime për avansimin e tyre në sistemin shëndetësor; 4.Avokon për përmirësime të vazhdueshme në praktikat e sigurisë së pacientit dhe mbështet integrimin e tyre në kujdesin shëndetësor; 5.Mbështet kërkimin shkencor në fushën e sigurisë së pacientit, duke ndjekur praktikat e bazuara në dëshmi. **Neni 6** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Agjencisë së Kosovës për Produkte dhe Pajisje Mjekësore (AKPPM)** 1.Mundëson që barnat dhe pajisjet mjekësore të jenë të sigurta dhe efektive para se të lejohen në treg; 2.Vlerëson sigurinë e barnave dhe pajisjeve mjekësore përmes mbikëqyrjes pas autorizimit dhe sistemit të farmakovigjilencës; 3.Vendos, zbaton dhe monitoron standardet e cilësisë për prodhimin, etiketimin dhe shpërndarjen e barnave dhe pajisjeve mjekësore;	and adverse events, in collaboration with advocacy groups; 3.Prepares an annual report on Patient Safety practices and provides recommendations for their improvement within the health system; 4.Advocates for continuous improvement in Patient Safety measures and actively supports their integration into healthcare services; 5. Supports scientific research in the field of Patient Safety, ensuring adherence to evidence-based practices. **Article 6** **Duties and responsibilities of the Kosovo Agency for Medical Products and Devices (KAMPD)** 1.Ensures that drugs and medical devices meet safety and efficacy standards before being approved for market entry; 2.Conducts post-authorization surveillance and the pharmacovigilance system to monitor drug and medical device safety. 3.Establishes, implements, and monitors quality standards for the production, labeling, and distribution of drugs and medical devices.	lekarskih grešaka i neželjenih događaja, u saradnji sa grupama za zastupanje; 3.priprema godišnji izveštaj o praksi bezbednosti pacijenata i daje preporuke za njihovo unapređenje u zdravstvenom sistemu; 4.zalaže se za kontinuirano unapređenje prakse bezbednosti pacijenata i podržava njihovu integraciju u zdravstvenu zaštitu; 5.m podržava naučna istraživanja u oblasti bezbednosti pacijenata, prateći praksu zasnovanu na dokazima. **Član 6** **Dužnosti i odgovornosti Kosovske agencije za medicinske proizvode i uređaje (AKPPM)** 1.Omogućava da lekovi i medicinski uređaji budu bezbedni i efikasni pre nego što budu dozvoljeni na tržištu; 2.ocenjuje bezbednost lekova i medicinskih sredstava kroz postautorizacioni nadzor i sistem farmakovigilance; 3.utvrđuje, sprovodi i prati standarde kvaliteta za proizvodnju, obeležavanje i distribuciju lekova i medicinskih sredstava;

4.Paralajmëron dhe përditëson informata për tërheqjet eventuale të barnave dhe pajisjeve mjekësore nga tregu, që ndërlidhen me efektet anësore dhe problemet e tjera të sigurisë;	4.Issues warnings and updates on potential drug and medical device withdrawals due to safety concerns, including adverse effects and other risks.	4.upozorava i ažurira informacije o mogućem povlačenju lekova i medicinskih sredstava sa tržišta, u vezi sa neželjenim efektima i drugim bezbednosnim problemima;
5.Ofron udhëzime dhe informacione për punëtorët shëndetësor dhe publikun mbi përdorimin e sigurtë të barnave dhe pajisjeve mjekësore;	5.Provides guidance and information to healthcare professionals and the public on the safe use of drugs and medical devices.	5.pruža uputstva i informacije zdravstvenim radnicima i javnosti o bezbednoj upotrebi lekova i medicinskih sredstava;
6.Ndërmerr veprime ligjore kundër prodhuesve dhe shpërndarësve që shkelin rregulloret e sigurisë së barnave dhe pajisjeve mjekësore;	6.Takes legal action against manufacturers and distributors found in violation of drug and medical device safety regulations.	6.preduzeti pravne mere protiv proizvođača i distributera koji krše propise o bezbednosti lekova i medicinskih uređaja;
7.Siguron praktikat më të mira në përshkrimin, shpërndarjen dhe përdorimin e barnave dhe pajisjeve mjekësore për të minimizuar gabimet dhe efektet anësore.	7.Promotes best practices in the prescribing, dispensing, and use of drugs and medical devices to minimize errors and adverse effects.	7.obezbeđuje najbolje prakse u propisivanju, izdavanju i upotrebi lekova i medicinskih uređaja kako bi se greške i neželjeni efekti sveli na minimum.
Neni 7 **Detyrat dhe përgjegjësitë e institucionit shëndetësor dhe subjekteve të tjera që ofrojnë kujdes shëndetësor**	**Article 7** **Duties and responsibilities of the health institution and other entities that provide healthcare**	**Član 7** **Dužnosti i odgovornosti zdravstvene ustanove i drugih subjekata koji pružaju zdravstvenu zaštitu**
1.Zbaton politikat, standardet dhe praktikat më të mira të Sigurisë së Pacientit të përcaktuara nga MSh;	1.Implements Patient Safety policies, standards, and best practices as defined by the Ministry of Health;	1.Sprovodi politike, standarde i najbolju praksu bezbednosti pacijenata kako ih definiše Ministarstvo zdravlja;
2.Siguron që të gjitha praktikat e kujdesit shëndetësor të jenë në përputhje me protokollet e sigurisë, veçanërisht në fushat e sigurisë së barnave, kontrollit të infeksioneve dhe ndërhyrjeve kirurgjikale;	2.Ensures compliance with safety protocols across all healthcare practices, particularly in drug safety, infection control, and surgical interventions;	2.obezbeđuje da su sve prakse zdravstvene zaštite u skladu sa bezbednosnim protokolima, posebno u oblastima bezbednosti lekova, kontrole infekcija i hirurških intervencija;

3.Informon pacientët dhe kujdestarët për të drejtat e tyre, opcionet e trajtimit, rreziqet potenciale dhe rëndësinë e pëlqimit të informuar (pëlqimi me shkrim nga pacienti ose kujdestari);	3.Informs patients and caregivers about their rights, treatment options, potential risks, and the importance of obtaining informed consent (written consent from the patient or caregiver);	3.informiše pacijente i negovatelje o njihovim pravima, opcijama lečenja, potencijalnim rizicima i važnosti informisanog pristanka (pisani pristanak pacijenta ili negovatelja);
4.Mbledh, raporton dhe analizon të dhënat për kategorinë dhe shkaqet e gabimeve mjekësore, efekteve anësore dhe gabimeve që nuk e dëmtojnë pacientin ("near miss");	4.Collects, reports, and analyzes data on medical errors, adverse effects, and "near-miss" incidents;	4.prikuplja, izveštava i analizira podatke o kategoriji i uzrocima lekarskih grešaka, neželjenih efekata i grešaka koje ne štete pacijentu („near miss");
5.Siguron një mjedis institucional për raportimin e gabimeve mjekësore, që është i hapur, i drejtë dhe jondëshkues ndaj atyre që raportojnë;	5.Establishes a supportive reporting environment for medical errors that is open, fair, and non-punitive to those who report;	5.obezbeđuje institucionalno okruženje za prijavljivanje medicinskih grešaka koje je otvoreno, pravično i nekažnjivo za one koji prijavljuju;
6.Detyron punëtorët shëndetësorë që të raportojnë gabimet mjekësore në mënyrë aktive;	6.Mandates healthcare workers to actively report medical errors;	6.primorava zdravstvene radnike da aktivno prijavljuju lekarske greške;
7.Krijon një sistem të raportimit anonim për gabimet mjekësore ose shkeljet e protokolleve të sigurisë;	7.Develops an anonymous reporting system for medical errors or violations of safety protocols;	7.uspostavlja sistem anonimnog prijavljivanja medicinskih grešaka ili kršenja sigurnosnih protokola;
8.Raportimi në pikat 5 dhe 6 të nenit 7, nuk përfshin rastet dhe procedurat që lidhen me neglizhencë, keqtrajtim të pacientit gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor dhe shkeljet tjera të kodit etik e profesional mjekësor;	8.Reporting obligations in points 5 and 6 of Article 7 do not include cases related to negligence, patient mistreatment, or other violations of the ethical and professional medical code;	8.prijavljivanje u tačkama 5. i 6. člana 7. ne obuhvata slučajeve i postupke koji se odnose na nemar, maltretiranje pacijenta tokom pružanja zdravstvene zaštite i druga kršenja etičkog i profesionalnog medicinskog kodeksa;
9.Mundëson pacientëve dhe kujdestarëve të tyre që të raportojnë përvojat e tyre, vërejtjet dhe ankesat gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor në kutinë e ankesave përbrenda institucionit, ose në	9.Enables patients and caregivers to report their experiences, observations, and complaints through a designated complaint box within the institution or via the toll-free complaint line	9.omogućava pacijentima i njihovim starateljima da prijave svoja iskustva, zapažanja i pritužbe tokom pružanja zdravstvene zaštite u kutiji za žalbe u okviru ustanove, ili na

linjën falas të ankesave në numrin 08001777, përfshirë termat dhe kushtet kur ato mund të aplikohen;	(08001777), including specified terms and conditions for submissions;	besplatnoj liniji za žalbe na 08001777, uključujući i uslove pod kojima se mogu primeniti;
10.Siguron trajnime për sigurinë e pacientit për të gjithë profesionistët shëndetësor, të cilat akreditohen nga Odat e profesionistëve shëndetësorë;	10.Provides accredited patient safety training for all healthcare professionals, accredited by the Chambers of Health Professionals;	10.obezbeđuje obuku o bezbednosti pacijenata za sve zdravstvene radnike, što je akreditovano od Komore zdravstvenih radnika;
11.Vlerëson në bazë vjetore praktikat e sigurisë së pacientit përmes auditeve dhe informatave kthyese dhe ndërmerr hapa përkatës për përmirësimin e tyre;	11.Conducts annual evaluations of patient safety practices through audits and feedback mechanisms and implements necessary improvements;	11.procenjuje prakse bezbednosti pacijenata na godišnjem nivou kroz revizije i povratne informacije i preduzima odgovarajuće korake da ih poboljša;
12.Promovon përdorimin e teknologjive të avancuara informative për analizën e të dhënave dhe identifikimin e rreziqeve potenciale;	12.Promotes the use of advanced information technologies for data analysis and risk identification;	12.promoviše upotrebu naprednih informacionih tehnologija za analizu podataka i identifikaciju potencijalnih rizika;
13.Obligohen që të gjitha masat e sipërshënuara t'i shenjëzojnë dhe t'i bëjnë të dukshme brenda hapësirave të institucionit shëndetësor.	13.Ensures that all Patient Safety measures are clearly marked and visibly displayed within healthcare institutions.	13.dužni su da sve navedene mere obeleže i učine vidljivim u prostorijama zdravstvene ustanove.
Neni 8 **Detyrat dhe përgjegjësitë e punëtorit shëndetësor**	**Article 8** **Duties and responsibilities of the health worker**	**Član 8** **Dužnosti i odgovornosti zdravstvenog radnika**
1.Zbaton standardet e përcaktuara të sigurisë së pacientit, protokollet dhe praktikat më të mira profesionale në ofrimin e kujdesit shëndetësor;	1.Ensures compliance with established Patient Safety standards, protocols, and best professional practices in healthcare delivery;	1.Primenjuje utvrđene standarde bezbednosti pacijenata, protokole i najbolju profesionalnu praksu u pružanju zdravstvene zaštite;
2.Raporton tek koordinatori i cilësisë së institucionit përkatës ose në IKSHPK për gabimet	2.Reports medical errors and adverse events to the quality coordinator of the respective	2.izveštava koordinatora kvaliteta relevantne institucije ili IKSHPK o medicinskim greškama

mjekësore dhe ngjarjet e padëshiruara; 3.Merr pjesë në trajnimet ndërdisiplinore për sigurinë e pacientit; 4.Obligohet të verifikojë identitetin e pacientit dhe trajtimin e përcaktuar para fillimit të çdo trajtimi të pacientit; 5.Obligohet ta informojë pacientin për diagnozën e tij, opcionet e trajtimit dhe rreziqet e mundshme; 6.Respekton të drejtat e pacientëve për kujdes të sigurt shëndetësor, privatësi dhe pëlqim të informuar; 7.Bashkëpunon me profesionistët tjerë të kujdesit shëndetësor dhe personelin administrativ për të promovuar kulturën e sigurisë së pacientit përbrenda institucionit shëndetësor. **Neni 9** **Detyrat dhe përgjegjësitë e pacientit** 1.Respekton rregullat shtëpiake dhe udhëzimet e vendosura nga institucioni shëndetësor; 2.Informon me vërtetësi që në takimin e parë me stafin shëndetësor për gjendjen e tij shëndetësore, alergjitë eventuale, barnat që përdor dhe çdo procedurë të mëparshme mjekësore;	institution or the NIPHK; 3.Participates in interdisciplinary training on Patient Safety; 4.Is obliged to verify patient identity and prescribed treatment before initiating any medical treatment; 5.Is obliged to inform patients about their diagnosis, treatment options, and potential risks; 6.Upholds patient rights to safe healthcare, privacy, and informed consent; 7.Collaborates with healthcare professionals and administrative staff to foster a culture of Patient Safety within the institution. **Article 9** **Duties and responsibilities of the patient** 1.Adheres to the household rules and guidelines established by the healthcare institution; 2.Provides truthful information during the initial consultation with healthcare staff regarding their health condition, allergies, medications, and previous medical procedures;	i neželjenim događajima; 3.učestvuje u interdisciplinarnoj obuci o bezbednosti pacijenata; 4.dužan je da pre otpočinjanja bilo kakvog lečenja pacijenta proveri identitet pacijenta i propisano lečenje; 5.dužan je da obavesti pacijenta o njegovoj dijagnozi, mogućnostima lečenja i mogućim rizicima; 6.poštuje prava pacijenata na bezbednu zdravstvenu zaštitu, privatnost i informisani pristanak; 7.sarađuje sa drugim zdravstvenim radnicima i administrativnim osobljem na promovisanju kulture bezbednosti pacijenata u okviru zdravstvene ustanove. **Član 9** **Dužnosti i odgovornosti pacijenta** 1.Poštuje kućna pravila i smernice koje je ustanovila zdravstvena ustanova; 2.istinito obaveštava na prvom sastanku sa zdravstvenim osobljem o svom zdravstvenom stanju, mogućim alergijama, lekovima koje koristi i svim prethodnim medicinskim procedurama;

3.Raporton menjëherë te mjeku ose stafi shëndetësor rastet kur vëren diçka të pazakontë gjatë trajtimit të tij (efekt anësor nga barnat, ose një ndryshim të papritur në gjendjen e tij);	3.Immediately notifies the doctor or healthcare staff of any unusual changes during treatment, including drug side effects or sudden health deterioration;	3.odmah se javi lekaru ili zdravstvenom osoblju kada primeti nešto neobično tokom lečenja (nuspojava lekova, ili iznenadna promena njegovog stanja) ;
4.Respekton udhëzimet mjekësore, përfshirë marrjen e barnave në dozë dhe orar të caktuar;	4.Follows medical instructions, including taking medications in the correct dosage and schedule;	4.poštuje medicinska uputstva, uključujući uzimanje lekova u propisanoj dozi i rasporedu;
5.Zbaton masat parandaluese të infeksionit (higjiena e duarve, higjiena personale, maskat, izolimi, vizitat e paautorizuara të familjarëve);	5.Implements infection prevention measures (hand and personal hygiene, mask use, isolation, and restricting unauthorized family visits);	5.sprovodi mere prevencije infekcija (higijena ruku, lična higijena, maske, izolacija, neovlašćene posete članova porodice);
6.Raporton ankesat ose përvojat e padëshiruara gjatë ofrimit të kujdesit shëndetësor në kutinë e ankesave përbrenda institucionit, ose në linjën falas të ankesave;	6.Reports complaints or adverse experiences related to healthcare services via the institution's complaint box or the toll-free complaint line;	6.prijavljuje pritužbe ili štetna iskustva tokom pružanja zdravstvene zaštite u kutiju za žalbe u ustanovi, ili na besplatnu liniju za žalbe;
7.Mund të kërkojë një mendim të dytë profesional, nëse ka dyshime për diagnozën ose trajtimin e propozuar;	7.Has the right to seek a second professional opinion if uncertain about a diagnosis or proposed treatment;	7.može tražiti drugo stručno mišljenje, ako postoji sumnja u dijagnozu ili predloženi tretman;
8.Mund të përfshihet në aktivitetet e shoqatave të pacientëve për zhvillimin e politikave dhe programeve të sigurisë së pacientit.	8.May participate in patient association activities to contribute to the development of Patient Safety policies and programs.	8.može biti uključen u aktivnosti udruženja pacijenata za razvoj politike i programa bezbednosti pacijenata.
Neni 10 **Detyrat dhe përgjegjësitë e grupeve të avokimit**	**Article 10** **Duties and responsibilities of advocacy groups**	**Član 10** **Dužnosti i odgovornosti grupa za zastupanje**
1.Edukojnë publikun për sigurinë e pacientit dhe rëndësinë e praktikave të sigurta mjekësore;	1.Educates the public on Patient Safety and the importance of safe medical practices;	1.Obrazovati javnost o bezbednosti pacijenata i važnosti bezbedne medicinske prakse;
2.Avokojnë për legjislacionin dhe rregulloret që	2.Advocates for legislation and regulations that	2.zalagati se za zakone i propise koji

përmirësojnë standardet e sigurisë së pacientit; 3.Mundësojnë që të dëgjohet zëri i pacientëve dhe të mbrohen të drejtat e tyre brenda sistemit shëndetësor; 4.Ofrojnë informacione, mjete dhe mbështetje për pacientët dhe familjet e tyre për sigurinë e pacientit; 5.Bashkëpunojnë me institucionet qeveritare, organizatat shëndetësore dhe shoqatat profesionale për të promovuar praktikat më të mira dhe për të përmirësuar sigurinë e pacientit. **Kapitulli II** **INFEKSIONET QË MERREN GJATË KUJDESIT SHËNDETËSOR** **Neni 11** **Parimet e përgjithshme për organizimin e parandalimit dhe kontrollit të infeksioneve (PKI)** 1.Ministri i Shëndetësisë themelon Komitetin për Kontrollin e Infeksioneve gjatë kujdesit shëndetësor (KKIGJKSH), si organ kolegjial për koordinimin e politikave të PKI, konform Ligjit Nr. 08/L-200; 2. Organizimi i PKI në spitale bëhet përmes këshillit për parandalimin dhe kontrollin e	enhance Patient Safety standards; 3.Amplifies patients' voices and safeguards their rights within the healthcare system; 4.Provides information, tools, and support to patients and their families regarding Patient Safety; 5.Collaborates with government institutions, healthcare organizations, and professional associations to promote best practices and enhance Patient Safety. **Chapter II** **HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS** **Article 11** **General principles for organizing infection prevention and control (IPC)** 1.The Minister of Health establishes the Infection Control Committee during Healthcare (ICCDHC) as a collegial body responsible for coordinating Infection Prevention and Control (IPC) policies, in accordance with Law No. 08/L-200. 2. The organization of IPC in hospitals is managed through the Hospital Infection Control	poboljšavaju standarde bezbednosti pacijenata; 3.omogućiti da se čuje glas pacijenata i zaštiti njihova prava u okviru zdravstvenog sistema; 4.pružaju informacije, alate i podršku pacijentima i njihovim porodicama o bezbednosti pacijenata; 5.sarađuju sa državnim institucijama, zdravstvenim organizacijama i profesionalnim udruženjima na promovisanju najboljih praksi i poboljšanju bezbednosti pacijenata. **Poglavlje II** **INFEKCIJE STEČENE TOKOM ZDRAVSTVENE ZAŠTITE** **Član 11** **Opšti principi za organizovanje prevencije i kontrole infekcija (IPC)** 1.Ministarstvo zdravlja osniva Komisiju za kontrolu infekcija tokom zdravstvene zaštite (KKITZZ) kao kolegijalni organ za koordinaciju politike PKI, u skladu sa Zakonom br. 08/L-200; 2.Organizacija PKI u bolnicama sprovodi se putem Saveta za bolničke infekcije i

infeksioneve dhe / ose njësisë / departamentit / divizionit për kontrollin e infeksioneve dhe rezistencën antimikrobike.	Council and the designated unit, department, or division for infection control and antimicrobial resistance.	odgovarajuće jedinice, odeljenja ili divizije za kontrolu infekcija i antimikrobne rezistencije.
3.Për parandalimin e infeksioneve në QKMF, institucionet private shëndetësore dhe institucionet sociale që ofrojnë edhe kujdes shëndetësor, përgjegjës për PKI është një person i caktuar me vendim nga menaxhmenti i institucionit.	3.For the prevention of infections in MFMCs, private healthcare institutions, and social institutions providing healthcare services, an IPC officer shall be designated by the institution's management through a formal decision.	3.za prevenciju infekcija u KKMF, privatnim zdravstvenim ustanovama i socijalnim ustanovama koje obavljaju i zdravstvenu zaštitu, odgovorno lice za PKI je lice određeno odlukom rukovodstva ustanove.
Neni 12 **Detyrat dhe përgjegjësitë e Komitetit për Kontrollin e Infeksioneve gjatë kujdesit shëndetësor të MSH**	**Article 12** **Duties and Responsibilities of the Infection Control Committee at the Ministry of Health**	**Član 12** **Dužnosti i odgovornosti Odbora za kontrolu zdravstvenih infekcija MZ**
1.Zhvillon, rishikon, përditëson dhe monitoron udhëzimet, politikat, PSO dhe protokolet për PKI;	1.Develops, reviews, updates, and monitors guidelines, policies, Standard Operating Procedures (SOPs), and protocols for IPC;	1.Razvija, pregleda, ažurira i prati smernice, politike, PSO i protokole za PKI;
2.Siguron që këto udhëzime të jenë në përputhje me praktikat dhe standardet më të mira ndërkombëtare;	2.Ensures alignment of these guidelines with international best practices and standards;	2.osigurava da su ove smernice u skladu sa najboljim međunarodnim praksama i standardima;
3.Koordinon aktivitetet e PKI-së në të gjitha nivelet e kujdesit shëndetësor;	3.Coordinates IPC activities at all levels of healthcare;	3.koordinira aktivnosti PKI na svim nivoima zdravstvene zaštite;
4.Mbikqyrë dhe koordinon bashkëpunimin me këshillat për kontrollin e infeksioneve në spitale;	4.Oversees and facilitates cooperation with hospital-based Infection Control Councils;	4.nadgleda i koordinira saradnju sa bolničkim savetima za kontrolu infekcija;
5.Dizajnon mbikqyerjen e infeksioneve dhe analizon të dhënat e mbledhura;	5.Designs and implements surveillance systems for HAIs, and analyzes collected data;	5.osmišljava nadzor infekcije i analizira prikupljene podatke;
6.Harton, zbaton dhe vlerëson programet për	6.Develops, implements, and evaluates	6.osmišljava, realizuje i ocenjuje programe

edukimin dhe trajnimin e vazhdueshëm profesional të stafit shëndetësor dhe atij ndihmës për PKI;	continuous professional education and training programs for healthcare and auxiliary staff on IPC;	kontinuiranog stručnog obrazovanja i usavršavanja zdravstvenog i pomoćnog osoblja za PKI;
7.Merr pjesë në projekte shkencore vendore e ndërkombëtare;	7.Participates in local and international scientific projects related to IPC;	7.učestvuje u domaćim i međunarodnim naučnim projektima;
8.Ofron ndihmesë teknike dhe këshilla profesionale për personat fizikë dhe juridikë në zbatimin e masave të PKI;	8.Provides technical assistance and expert guidance to individuals and institutions for the implementation of IPC measures;	8.pruža tehničku pomoć i stručne savete fizičkim i pravnim licima u sprovođenju PKI mera;
9.Bashkëpunon dhe shkëmben përvojat me institucionet vendore dhe ato ndërkombëtare të PKI;	9.Collaborates and exchanges experiences with local and international IPC institutions;	9.sarađuje i razmenjuje iskustva sa domaćim i međunarodnim PKI institucijama;
10.Zhvillon dhe zbaton strategji për ndërgjegjësimin dhe edukimin e publikut mbi rëndësinë e PKI;	10.Develops and implements public awareness strategies to educate the population on the importance of IPC;	10.razvija i sprovodi strategije podizanja svesti i edukacije javnosti o značaju PKI;
11.Monitoron dhe vlerëson efektivitetin e programit të PKI;	11.Monitors and evaluates the effectiveness of IPC programs;	11.prati i ocenjuje efikasnost PKI programa;
12.Përgatit raporte vjetore për ecurinë e zhvillimeve programore të PKI.	12.Prepares annual reports on IPC program developments and progress.	12.priprema godišnje izveštaje o napretku programskog razvoja PKI.
Neni 13 **Parimet e organizimit të PKI në institucionet shëndetësore**	**Article 13** **Principles of organization of IPC in health institutions**	**Član 13** **Principi organizacije PKI u zdravstvenim ustanovama**
1.Çdo spital në Kosovë përmban njësinë/departamentin/ divizionin për kontrollin e infeksioneve dhe rezistencën antimikrobike;	1.Every hospital in Kosovo has a unit/ department / division for infection control and antimicrobial resistance;	1.Svaka bolnica na Kosovu ima jedinicu / odeljenje / diviziju za kontrolu infekcija i antimikrobnu rezistenciju;

1.1.Njësia/departamenti/divizioni udhëhiqet nga drejtori përkatës, që është specialist(e) me orar të plotë të punës. Pjesa tjetër e divizionit përbëhet nga infermierët e kontrollit të infeksionit. Numri i tyre përcaktohet nga numri i shtretërve të spitalit. Standardi i pranuar është 1 infermier i kontrollit të infeksioneve për çdo 250 shtretër të spitalit.	1.1. The unit/department/division is led by the director, who is a full-time specialist. The rest of the division is made up of infection control nurses. Their number is determined by the number of hospital beds. The accepted standard is one infection control practicioner for every 250 hospital beds.	1.1. Jedinicu/odeljenje/diviziju vodi direktor, koji je specijalista sa punim radnim vremenom. Ostatak odeljenja čine medicinske sestre za kontrolu infekcija. Njihov broj je određen brojem bolničkih kreveta. Prihvaćeni standard je jedna medicinska sestra za kontrolu infekcije na svakih 250 bolničkih kreveta.
1.2.Në spitalet me numër më të vogël të shtretërve, udhëheqësi i divizionit mund të jetë specialist i angazhuar me gjysmë orari;	1.2.In hospitals with a smaller number of beds, the head of the division may be a part-time specialist;	1.2.U bolnicama sa manjim brojem postelja, načelnik odeljenja može biti specijalista na određeno vreme;
2.Çdo spital në Kosovë formon këshillin për parandalimin dhe kontrollin e infeksioneve (KPKI).	2.Every hospital in Kosovo forms the Council for Infection Prevention and Control (CIPC);	2.svaka bolnica na Kosovu formira savet za prevenciju i kontrolu infekcija (SPKI).
3.Kryesues i KPKI është drejtori i njësisë/departamentit/divizionit për kontrollin e infeksioneve dhe rezistencën antimikrobike.	3.The head of CIPC is the director of the unit/department/division for infection control and antimicrobial resistance;	3.rukovodilac KKI je direktor odeljenja/divizije za kontrolu infekcija i antimikrobnu rezistenciju.
4.Këshilli përbëhet nga 11 anëtarë, me përfshirjen e këtyre profileve profesionale: infermieria, kirurgjia, anesteziologjia me kujdesin intenziv, sëmundjet ngjitëse, pediatria, farmakologjia, epidemiologjia, mikrobiologjia, mjekësia interne dhe një përfaqësues nga shërbimet teknike.	4.The council consists of 11 members, including these profiles: nursing, surgery, anesthesiology with intensive care, infectology, pediatrics, pharmacology, epidemiology, microbiology, internal medicine and one from technical services.	4.Savet ima 11 članova, a obuhvataju ove stručne profile: medicinska sestra, hirurgija, anesteziologija sa intenzivnom negom, infektivna medicina, pedijatrija, farmakologija, epidemiologija, mikrobiologija, interna medicina i predstavnik tehničkih službi.
5.KPKI ia paraqet raportin vjetor të punës për miratim drejtorit të spitalit dhe KKIGJKSH.	5.KKI submits the annual work report to the director of the hospital and KKIGJKSH for approval.	5.KKI dostavlja godišnji izveštaj o radu direktoru bolnice i KKIGJKSH na odobrenje.

Neni 14 Mbikqyrja dhe raportimi	Article 14 Monitoring and reporting	Član 14 Praćenje i izveštavanje
1.Spitalet obligohen që të kryejnë studime të prevalencës së infeksioneve spitalore në intervale të rregullta çdo 3-4 vjet. Kurse, në njësitë me rrezik të lartë për prekjen nga infeksionet që fitohen gjatë kujdesit shëndetësor, siç janë njësitë e kujdesit intensiv, kryhen edhe studimet e incidencës së këtyre infeksioneve në kohëzgjatje prej së paku 1-3 muaj gjatë një viti;	1.Hospitals are required to conduct prevalence studies on healthcare-associated infections (HAIs) at regular intervals, every 3 to 4 years. In high-risk units, such as intensive care units (ICUs), incidence studies on HAIs must be conducted for a minimum duration of 1 to 3 months per year;	1.Bolnice su u obavezi da sprovode studije prevalencije bolničkih infekcija u redovnim intervalima svake 3-4 godine. Međutim, u jedinicama sa visokim rizikom da budu pogođene infekcijama stečenim tokom zdravstvene zaštite, kao što su jedinice intenzivne nege, takođe se sprovode studije incidencije ovih infekcija u trajanju od najmanje 1-3 meseca tokom godine;
2.Raportin e IGJKSH e plotëson dhe nënshkruan mjeku që ka diagnostikuar infeksionin dhe brenda 24 orësh duhet ta dorëzojë tek divizioni për kontrollin e infeksioneve të institucionit përkatës;	2.The IDHC report must be completed and signed by the diagnosing physician and submitted to the hospital's Infection Control Division within 24 hours;	2.izveštaj IJKSH popunjava i potpisuje lekar koji je dijagnostikovao infekciju i mora ga dostaviti odeljenju za kontrolu infekcija relevantne institucije u roku od 24 sata;
3.Të gjitha infeksionet duhet të raportohen në formularë të veçantë. Formulari i raportimit është i bashkangjitur në shtojcën e këtij udhëzimi;	3.All infections must be reported using designated reporting forms. The reporting form is attached as an appendix to this Administrative Instruction;	3.sve infekcije se moraju prijaviti na posebnim obrascima. Obrazac za prijavu nalazi se u prilogu ovog uputstva;
4.IGJKSH, bashkë me shkaktarin e infeksionit dhe raportin e antibiogramit duhet të shkruhen në fletëlëshimin e secilit pacient;	4.The IDHC report, including the infection's cause and the antibiogram results, must be documented in each patient's discharge summary;	4.IJKSH, zajedno sa uzrokom infekcije i izveštajem o antibiogramu moraju biti upisani u listu za otpuštanje svakog pacijenta;
5.Anëtarët e KKIGJKSH, anëtarët e KPKI dhe njësisë/departmentit/divizionit për kontroll të infeksioneve kanë qasje në gjithë dokumentacionin shëndetësor dhe në të gjitha institucionet shëndetësore në Kosovë si gjatë inspektimeve rutinore, hulumtimit të shpërthimit	5.Members of CAIDHC, CIPC, and the Infection Control unit/department/division have unrestricted access to all health documentation and healthcare institutions across Kosovo during routine inspections, investigations of HAIs outbreaks and during conducting scientific	5.članovi KKIGJKSH, članovi KPKI i odeljenja za kontrolu infekcija imaju pristup svoj zdravstvenoj dokumentaciji i svim zdravstvenim institucijama na Kosovu, kako tokom rutinskih inspekcija, istrage izbijanja epidemija infekcija tako i tokom naučnih

të epidemive të infeksioneve ashtu edhe gjatë kërkimeve shkencore;	research;	istraživanja;
6.institucionet private të kujdesit shëndetësor raportojnë infeksionet në IKSHPK.	6.Private healthcare institutions must report infections to the NIPHK.	6.Privatne zdravstvene ustanove prijavljuju infekcije IKSHPK.
Neni 15 **Detyrat dhe përgjegjësitë e institucionit shëndetësor**	**Article 15** **Duties and responsibilities of the health institution**	**Član 15** **Dužnosti i odgovornosti zdravstvene ustanove**
1.Zbaton udhëzimet, politikat, PSO dhe protokollet kombëtare për PKI të përcaktuara nga MSH;	1.Implements national guidelines, policies, SOPs, and protocols for IPC as defined by the Ministry of Health;	1.Sprovodi smernice, politike, PSO i nacionalne protokole za PKI definisane od strane Ministarstva zdravlja;
2.Koordinon dhe mbikëqyr zbatimin e masave të PKI përbrenda institucionit;	2.Coordinates and oversees the implementation of IPC measures within the institution;	2.koordinira i nadzire sprovođenje PKI mera unutar ustanove;
3.Mbikëqyr infeksionet e fituara gjatë kujdesit shëndetësor sipas llojit, shkaktarëve, pacientëve e reparteve;	3.Monitors HAIs by type, cause, affected patients, and hospital wards;	3.vrši nadzor nad infekcijama stečenim tokom zdravstvene zaštite po vrsti, uzrocima, pacijentima i odeljenjima;
4.Mbron stafin nga transmetimi i infeksioneve përmes vaksinimit kundër hepatitit B, gripit stinor dhe Covid-19;	4.Protects healthcare staff from infection transmission through mandatory vaccination programs against hepatitis B, seasonal influenza, and COVID-19;	4.štiti osoblje od prenošenja infekcija putem vakcinacije protiv hepatitisa B, sezonskog gripa i Covid-19;
5.Kryen audite të rregullta të praktikave të PKI brenda institucionit dhe zbaton masa për përmirësimin e vazhdueshëm të këtyre praktikave.	5.Conducts regular audits of IPC practices within the institution and implements corrective measures for continuous improvement;	5.sprovodi redovne revizije PKI prakse u okviru institucije i sprovodi mere za kontinuirano unapređenje ove prakse.
6.Siguron menaxhimin e duhur të mbeturinave mjekësore infektive;	6.Ensures proper management of infectious medical waste;	6.obezbeđuje pravilno upravljanje infektivnim medicinskim otpadom;

7.Bashkëpunon me Komitetin Kombëtar për PKI dhe inspektoratet përkatëse;	7.Collaborates with the National Committee for IPC and relevant inspectorates;	7.sarađuje sa Nacionalnim komitetom za PKI i relevantnim inspektoratima;
8.Edukon pacientët dhe vizitorët mbi praktikat e mira për PKI;	8.Educates patients and visitors on best practices for IPC;	8.edukuje pacijente i posetioce o dobrim praksama za PKI;
9.Merr pjesë në hulumtime shkencore për PKI;	9.Participates in scientific research related to IPC;	9.učestvuje u naučnim istraživanjima za PKI;
10.Organizon trajnime për stafin shëndetësor dhe ndihmës lidhur me praktikat më të mira për PKI;	10.Organizes training sessions for healthcare and support staff on best IPC;	10.organizuje obuku za zdravstveno i pomoćno osoblje o najboljim praksama za PKI;
11.Harton dhe zbaton plane emergjente për menaxhimin e shpërthimeve të mundshme të infeksioneve brenda institucionit;	11.Develops and implements emergency response plans for managing potential HAIs outbreaks within the institution;	11.osmišljava i sprovodi hitne planove za upravljanje mogućim izbijanjem infekcija unutar ustanove;
12.Siguron mirëmbajten e higjienës së ambienteve të institucionit sipas standardeve më të larta;	12.Ensures strict hygiene maintenance across all facilities, following the highest standards.	12.obezbeđuje higijensko održavanje prostorija ustanove po najvišim standardima;
13.Integron përdorimin e teknologjive më të reja për PKI për mbledhjen, monitorimin dhe analizën e të dhënave;	13.Integrates advanced technologies for IPC in data collection, monitoring, and analysis;	13.integriše upotrebu najnovijih tehnologija za PKI za prikupljanje, praćenje i analizu podataka;
14.Ndërmerr analiza të shkakut rrënjësor për probleme të shfaqura me PKI ("root cause analyses");	14.Conducts "root cause analyses" to identify and address emerging issues in IPC practices;	14.preduzima analize osnovnih uzroka za nove probleme sa PKI („analize korena");
15.Siguron standardet ujit që përdoret për dializë;	15.Ensures compliance with water quality standards for dialysis procedures;	15.obezbeđuje standarde vode koji se koriste za dijalizu;
16.Kryen kontrolla sanitare të hapësirave, pajisjeve dhe stafit mjekësor;	16. Performs routine sanitary inspections of premises, equipment, and medical staff;	16.vrši sanitarni pregled prostorija, opreme i medicinskog osoblja;
17.Kryen dezinfektimin, dezinsektimin dhe	17.Carries out disinfection, disinsection, and	17.vrši dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju

deratizimin e hapësirave të institucionit;	deratization of institutional premises;	prostorija ustanove;
18.Organizon "xhiro të sigurisë" (vizita në zonat me rrezik të lartë të infeksioneve) për vlerësimin preliminar të rrezikut të shfaqjes së infeksioneve gjatë kujdesit shëndetësor;	18.Organizes "safety rounds" in high-risk infection areas to assess and mitigate infection risks during healthcare services;	18.organizuje „bezbednosne runde" (posete područjima sa visokim rizikom od infekcija) radi preliminarne procene rizika od infekcije tokom zdravstvene zaštite;
19.Zhvillon plane të hollësishme për emergjenca dhe pandemi;	19.Develops comprehensive emergency and pandemic response plans for IPC;	19.izrađuje detaljne planove za vanredne situacije i pandemiju;
20.Ndërmerr sanksione dhe masa diciplinore ndaj stafit për moszbatim të masave të PKI;	20.Imposes sanctions and disciplinary measures against staff for non-compliance with IPC protocols;	20.preduzima sankcije i disciplinske mere prema osoblju za nesprovođenje PKI mera;
21.Monitoron dhe vlerëson performancën përmes indikatorëve të performancës për PKI;	21.Monitors and evaluates IPC performance through key performance indicators (KPIs);	21.prati i ocenjuje učinak kroz indikatore učinka za PKI;
22.Garanton furnizimin e vazhdueshëm me materialet dhe pajisjet e nevojshme për PKI, duke përfshirë pajisjet mbrojtëse personale (PMP), dezinfektantët dhe sterilizuesit.	22.Ensures continuous availability of essential IPC materials and equipment, including personal protective equipment (PPE), disinfectants, and sterilization tools.	22.obezbeđuje kontinuirano snabdevanje materijalima i opremom potrebnim za PKI, uključujući ličnu zaštitnu opremu (LZO), dezinfekciona sredstva i sterilizatore.
Neni 16 **Detyrat dhe përgjegjësitë e IKSHPK**	**Article 16** **Duties and responsibilities of NIPHK**	**Član 16** **Dužnosti i odgovornosti IKSHPK**
1.Rekomandon masat për parandalimin dhe kontrollin e infeksioneve që merren gjatë kujdesit shëndetësor;	1. Recommends measures for the infection prevention and control in healthcare settings;	1.Predlaže mere za prevenciju i kontrolu infekcija preduzetih tokom zdravstvene zaštite;
2.Ofron asistencë teknike, udhëzime dhe mbështetje për institucionet shëndetësore në zbatimin e masave për PKI;	2.Provides technical assistance, guidance, and support to health institutions for the implementation of IPC measures;	2.pruža tehničku pomoć, usmeravanje i podršku zdravstvenim ustanovama u sprovođenju PKI mera;

3.Përcakton standardet e raportimit në të gjitha nivelet e kujdesit shëndetësor;	3.Establishes reporting standards for HAIs at all levels of healthcare;	3.postavlja standarde izveštavanja na svim nivoima zdravstvene zaštite;
4.Ndihmon në zhvillimin dhe përditësimin e protokolleve dhe standardeve për PKI;	4.Support developing and updating protocols and guidelines for IPC;	4.pomaže u razvoju i ažuriranju protokola i standarda za PKI;
5.Koordinon reagimin ndaj shpërthimeve të epidemive me infeksione të fituara gjatë kujdesit shëndetësor, përfshirë mobilizimin e burimeve dhe konsulencën e ekspertëve;	5.Coordinates responses to outbreaks of healthcare-associated infections, including resource mobilization and expert consultation;	5.koordinira odgovor na izbijanje infekcija stečenih u zdravstvenoj zaštiti, uključujući mobilizaciju resursa i konsultacije stručnjaka;
6.Bshkëpunon me institucionet shëndetësore dhe palët e tjera të interesuara për të kontrollur dhe menaxhuar shpërthimet e epidemive;	6.Collaborates with healthcare institutions and stakeholders to manage and control epidemic outbreaks;	6.sarađuje sa zdravstvenim ustanovama i drugim zainteresovanim licima na kontroli i upravljanju epidemijama;
7.Udhëheq fushata shëndetësore për të edukuar publikun mbi PKI, higjienën dhe vaksinimin;	7.Leads public health campaigns to educate the public on IPC, hygiene, and vaccination;	7.voditi zdravstvene kampanje za edukaciju javnosti o PKI, higijeni i vakcinaciji;
8.Bashkëpunon me organizatat ndërkombëtare shëndetësore dhe shtetet tjera për të adresuar sfidat e lidhura me PKI.	8.Works in partnership with international health organizations and other countries to address IPC-related challenges.	8.sarađuje sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama i drugim zemljama na rešavanju izazova vezanih za PKI.
Neni 17 **Detyrat dhe përgjegjësitë e punëtorit shëndetësor**	**Article 17** **Duties and responsibilities of the health worker**	**Član 17** **Dužnosti i odgovornosti zdravstvenog radnika**
1.Ekzaminon dhe triazhon pacientin në momentin e pranimit në spital;	1.Conducts examination and triage of patients upon hospital admission;	1.Pregleda i trijaže pacijenta u trenutku prijema u bolnicu;
2.respekton dhe zbaton gjitha politikat, udhëzimet, dhe protokollet e PKI;	2.Adheres to and implements all IPC policies, guidelines, and protocols;	2.poštuje i primenjuje sve PKI politike, smernice i protokole;

3.përdor në mënyrë korrekte pajisjet personale mbrojtëse (PPM);	3.Properly utilizes Personal Protective Equipment (PPE);	3.pravilno koristi ličnu zaštitnu opremu (LZO);
4.praktikon 5 parimet standarde të higjienës së duarve gjatë kujdesit shëndetësor sipas OBSh;	4.Adheres to the five moments of hand hygiene in healthcare, as recommended by WHO.	4.praktikuje 5 standardnih principa higijene ruku tokom zdravstvene nege prema SZO;
5.raporton menjëherë çdo incident të ekspozimit ndaj materialeve të rrezikshme ose infektive (shpimet nga gjilpërat, lëndimet, ose kontaktin me lëngje trupore) dhe zbaton procedurat për profilaksën pas ekspozimit;	5.Immediately reports any exposure to hazardous or infectious materials (e.g., needlestick injuries, bodily fluid contact) and follows post-exposure prophylaxis procedures.	5.odmah prijavi svaki incident izloženosti opasnim ili infektivnim materijalima (ubod igle, povrede ili kontakt sa telesnim tečnostima) i sprovodi procedure profilakse nakon izlaganja;
6.merr pjesë në trajnime për praktikat më të mira të PKI;	6.Participates in regular training sessions on IPC best practices;	6.učestvuje u obukama o najboljim praksama PKI;
7.menaxhon dhe eliminon në mënyrë të sigurt pajisjet mjekësore të përdorura dhe mbeturinat infektive sipas protokolleve institucionale;	7.Safely handles and disposes of used medical devices and infectious waste following institutional protocols;	7.bezbedno upravljati i odlagati upotrebljena medicinska sredstva i infektivni otpad u skladu sa institucionalnim protokolima;
8.zbaton protokollet për dezinfektimin dhe sterilizimin e pajisjeve mjekësore;	8.Implements and follows disinfection and sterilization protocols for medical equipment;	8.sprovodi protokole za dezinfekciju i sterilizaciju medicinske opreme;
9.informon dhe edukon pacientët dhe familjarët e tyre mbi rëndësinë e masave të higjienës dhe PKI;	9.Educates and informs patients and their families about importance of hygiene and IPC measures;	9.informiše i edukuje pacijente i njihove porodice o značaju higijenskih mera i PKI;
10.kujdeset për shëndetin e vet, përfshirë vaksinimin kundër sëmundjeve të rekomanduara dhe kërkimin e kujdesit mjekësor në rast se zhvillon simptoma të një sëmundje infektive;	10.Maintains personal health, including receiving recommended vaccinations and seeking medical attention if symptoms of an infectious disease appear;	10.brine o sopstvenom zdravlju, uključujući vakcinaciju protiv preporučenih bolesti i traženje lekarske pomoći u slučaju pojave simptoma zarazne bolesti;
11.bashkëpunon me ekipin e PKI përbrenda	11.Collaborates with the institution's IPC team;	11.sarađuje sa PKI timom u okviru ustanove;

institucionit;		
12.respekton standardet etike dhe profesionale në kryerjen e detyrave të tij/saj, duke garantuar gjithmonë mirëqenien dhe sigurinë e pacientëve.	12.Upholds ethical and professional standards, prioritizing patient safety and well-being in all duties performed.	12.poštuje etičke i profesionalne standarde u obavljanju svojih dužnosti, uvek garantujući dobrobit i bezbednost pacijenata.
Neni 18 **Detyrat dhe përgjegjësitë e pacientit**	**Article 18** **Duties and responsibilities of the patient**	**Član 18** **Dužnosti i odgovornosti pacijenta**
1.Zbaton parimet e higjienës së duarve dhe higjienës respiratore gjatë qëndrimit në institucionin shëndetësor;	1.Applies hand hygiene and respiratory hygiene principles throughout their stay in the healthcare facility;	1.Primeniti principe higijene ruku i respiratorne higijene tokom boravka u zdravstvenoj ustanovi;
2.Zbaton me përpikëri të gjitha këshillat e stafit mjekësor për terapinë dhe udhëzimet specifike;	2.Strictly follows all medical staff instructions regarding therapy and specific guidelines;	2.striktno sprovodi sve savete medicinskog osoblja o terapiji i konkretna uputstva;
3.Nëse është i vendosur nën masën e izolimit dhe karantinës, zbaton me rigorozitet rregullat dhe kufizimet përkatëse;	3.Fully complies with isolation and quarantine measures, adhering to all relevant rules and restrictions;	3.ako je stavljen pod meru izolacije i karantina, striktno primenjuje odgovarajuća pravila i ograničenja;
4.Raporton menjëherë te stafi shëndetësor çfarëdo simptome të infeksionit;	4.Immediately reports any symptoms of infection to healthcare staff;	4.odmah prijaviti sve simptome infekcije zdravstvenom osoblju;
5.Respekton rregullat e vizitave të pacientëve dhe sigurohet që vizitorët të respektojnë masat për PKI;	5. Respects the rules of patient visits and ensures that visitors respect the measures for IPC;	5.poštuje pravila poseta pacijenata i obezbeđuje da posetioci poštuju mere za PKI;
6.Përdor pajisjet personale mbrojtëse (PPM) sipas udhëzimeve të stafit shëndetësor;	6.Uses Personal Protective Equipment (PPE) as instructed by healthcare staff;	6.koristiti ličnu zaštitnu opremu (LZO) prema uputstvima zdravstvenog osoblja;
7.Mban të pastër dhe të organizuar hapësirën përreth vetes (shtratin, gjërat personale);	7.Maintains cleanliness and organization of their surroundings, including their bed and personal belongings.	7.održava prostor oko sebe čistim i uređenim (krevet, lične stvari);

8.Kufizon kontaktet fizike me personat e tjerë, sidomos ata që kanë infeksion;	8.Minimizes physical contact with others, especially individuals with infections;	8.ograničava fizički kontakt sa drugim ljudima, posebno onima koji imaju infekciju;
9.Ofron informacion të plotë dhe të saktë gjatë marrjes së anamnezës nga mjeku;	9.Provides complete and accurate medical history information during consultations;	9.pruža potpune i tačne informacije tokom uzimanja anamneze;
10.Deklaron çfarëdo kontakti eventual që ka pasur me personat që kanë qenë të sëmurë ose të ekspozuar ndaj infeksionit.	10.Discloses any contact with individuals who have been ill or exposed to infections.	10.izjavljuje svaki eventualni kontakt koji je imao sa osobama koje su bile bolesne ili izložene infekciji.
Neni 19 **Detyrat dhe përgjegjësitë e laboratorit**	**Article 19** **Laboratory duties and responsibilities**	**Član 19** **Dužnosti i odgovornosti laboratorije**
1. Kryen teste diagnostike-laboratorike për identifikimin e shkaktarit të infeksionit dhe terapinë përkatëse të individualizuar (antibiogrami);	1.Conducts diagnostic and laboratory tests to identify the cause of infection and determine appropriate individualized therapy (e.g., antibiogram).	1.Uraditi dijagnostičko-laboratorijske testove za identifikaciju uzroka infekcije i odgovarajuću individualizovanu terapiju (antibiogram);
2. Respekton protokollet e sigurisë dhe biosigurisë;	2.Adheres to safety and biosecurity protocols;	2.poštuje bezbednosne i biobezbednosne protokole;
3. Mbledh, etiketon dhe përpunon mostrat klinike nga pacientët;	3.Collects, labels, and processes clinical specimens from patients;	3.prikuplja, obeležava i obrađuje kliničke uzorke pacijenata;
4. Komunikon rezultatet e testeve shpejtë dhe saktë te klinicisti për të lehtësuar trajtimin e pacientit;	4.Ensures prompt and accurate communication of test results to clinicians to facilitate timely patient treatment;	4.brzo i precizno saopštava kliničaru rezultate testova kako bi se olakšalo lečenje pacijenata;
5. Kalibron dhe mirëmban rregullisht instrumentet dhe pajisjet laboratorike;	5.Regularly calibrates and maintains laboratory instruments and equipment;	5.redovno kalibriše i održava laboratorijske instrumente i opremu;

6. Dokumenton të gjitha procedurat e testeve, rezultatet dhe masat e kontrollit të cilësisë në përputhje me kërkesat institucionale dhe ligjore;	6.Documents all test procedures, results, and quality control measures in compliance with institutional and legal requirements;	6.dokumentuje sve procedure ispitivanja, rezultate i mere kontrole kvaliteta u skladu sa institucionalnim i zakonskim zahtevima;
7. Mbështet hulumtimin e shpërthimeve të epidemive përmes të dhënave laboratorike;	7.Supports epidemic outbreak investigations by providing relevant laboratory data and analysis;	7.podržava istraživanje izbijanja epidemija putem laboratorijskih podataka;
8. Ofron trajnim për stafin shëndetësor mbi teknikat e mostrimit;	8.Provides training for healthcare staff on proper specimen collection and handling techniques;	8.pruža obuku za zdravstveno osoblje o tehnikama uzorkovanja;
9. Bashkëpunon me ekipet e pki dhe njofton menjëherë për rezultatet kritike që ndërlidhen me pki;	9.Collaborates with IPC teams and promptly communicates critical findings related to IPC;	9.sarađuje sa PKI timovima i blagovremeno saopštava kritične ishode u vezi sa PKI;
10. Merr pjesë në aktivitete kërkimore.	10.Participates in research activities.	10.učestvuju u istraživačkim aktivnostima.
Neni 20 **Detyrat dhe përgjegjësitë e stafit të mirëmbajtjes**	**Article 20** **Duties and responsibilities of maintenance staff**	**Član 20** **Dužnosti i odgovornosti osoblja za održavanje**
1.Pastron dhe dezinfekton dhomat e pacientëve, hapësirat e përbashkëta, nevojtoret dhe pajisjet mjekësore;	1.Cleans and disinfects patient rooms, common areas, restrooms, and medical equipment;	1.Čisti i dezinfikuje bolesničke sobe, zajedničke prostorije, toalete i medicinsku opremu;
2.Zbaton protokollet specifike të pastrimit për zona të ndryshme, siç janë dhomat e izolimit dhe sallat e operacionit;	2.Implements specific cleaning protocols for different areas, including isolation rooms and operating rooms;	2.implementira specifične protokole čišćenja za različite oblasti, kao što su sobe za izolaciju i operacione sale;
3.Përdor agjentët dhe dezinfektuesit e duhur sipas udhëzimeve të prodhuesit dhe stafit shëndetësor;	3.Uses appropriate cleaning agents and disinfectants according to manufacturer guidelines and healthcare staff instructions;	3.koristiti odgovarajuća sredstva i dezinfekciona sredstva prema uputstvima proizvođača i zdravstvenog osoblja;

4.Mbledh, ndanë dhe hedh mbeturinat mjekësore të rrezikshme sipas protokolleve të institucionit dhe rregulloreve ligjore në fuqi;	4.Collects, separates, and disposes of hazardous medical waste in compliance with institutional protocols and legal regulations;	4.prikuplja, odvaja i odlaže opasan medicinski otpad u skladu sa protokolima ustanove i važećim zakonskim propisima;
5.Trajton, transporton dhe pastron në mënyrë të sigurt shtrojat dhe rrobat e ndotura dhe ruan ato të pastrat;	5.Handles, transports, and cleans soiled bedding and linens safely while ensuring proper storage of clean ones;	5.bezbedno rukuje, transportuje i čisti zaprljanu posteljinu i posteljinu i čuva čistu;
6.Siguron që të gjitha zonat të jenë të pajisura me materiale të nevojshme për higjienë, si dezinfektues duarsh, doreza dhe materiale pastrimi;	6.Ensures all areas are stocked with essential hygiene materials, such as hand sanitizers, gloves, and cleaning supplies;	6.osigurava da su sve prostorije opremljene neophodnim higijenskim materijalima, kao što su sredstva za dezinfekciju ruku, rukavice i materijali za čišćenje;
7.Respekton udhëzimet për kontrollin e infeksioneve, duke përfshirë përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse (ppm) kur pastron zona me rrezik të lartë të infeksionit;	7.Adheres to IPC guidelines, including the use of Personal Protective Equipment (PPE) when cleaning high-risk areas;	7.pridržava se smernica za kontrolu infekcije, uključujući upotrebu lične zaštitne opreme (LZO) prilikom čišćenja područja visokog rizika od infekcije;
8.Raporton menjëherë çdo shkelje të protokolleve të pki ose probleme me pajisjet e pastrimit;	8.Reports any violations of IPC protocols or cleaning equipment issues immediately;	8.odmah prijaviti svako kršenje PKI protokola ili probleme sa opremom za čišćenje;
9.Pastron shpejt dhe në mënyrë të sigurt sekretet dhe ekskretet nga pacientët;	9.Quickly and safely cleans bodily fluids and other patient secretions;	9.brzo i bezbedno čisti sekrete i izlučevine pacijenata;
10.Merr pjesë në procedurat e pastrimit emergjent gjatë shpërthimeve të epidemive ose pas lëshimit të një pacienti me një sëmundje ngjitëse;	10.Participates in emergency cleaning procedures during outbreaks or after the discharge of a patient with a contagious disease;	10.učestvuje u hitnim postupcima čišćenja tokom izbijanja epidemija ili nakon otpuštanja bolesnika sa zaraznom bolešću;
11.Bashkëpunon me stafin shëndetësor për t'u siguruar se oraret e pastrimit të mos ndërpresin kujdesin ndaj pacientit;	11.Collaborates with healthcare staff to ensure that cleaning schedules do not disrupt patient care;	11.sarađuje sa zdravstvenim osobljem kako bi se osiguralo da rasporedi čišćenja ne prekidaju negu pacijenata;

12.Merr pjesë në trajnime për t'u informuar për teknikat e fundit të pastrimit, praktikat e pki dhe protokollet e sigurisë;	12.Engages in regular training to stay updated on the latest cleaning techniques, IPC protocols, and safety procedures;	12.učestvuje u obuci kako bi ostao informisan o najnovijim tehnikama čišćenja, PKI praksi i bezbednosnim protokolima;
13.Mban regjistra të saktë të aktiviteteve të pastrimit, duke përfshirë cilat zona janë pastruar, kur dhe nga kush janë pastruar;	13.Maintains accurate records of cleaning activities, including areas cleaned, time, and responsible personnel.	13.vodi tačnu evidenciju o aktivnostima čišćenja, uključujući koje su površine očišćene, kada i ko;
14.Siguron që gjithë dokumentacioni të jetë në përputhje me standardet dhe kërkesat ligjore të institucionit.	14.Ensures all documentation complies with institutional standards and legal requirements.	14.obezbeđuje da je sva dokumentacija u skladu sa standardima i zakonskim zahtevima institucije.
KAPITULLI III **REZISTENCA ANTIMIKROBIKE**	**CHAPTER III** **ANTIMICROBIAL RESISTANCE**	**POGLAVLJE III** **ANTIMIKROBNA REZISTENCIJA**
Neni 21 **Detyrat dhe përgjegjësitë e Ministrisë së Shëndetësisë**	**Article 21** **Duties and responsibilities of the Ministry of Health**	**Član 21** **Dužnosti i odgovornosti Ministarstva zdravlja**
1.Themelon Komitetin për Kontrollin e Rezistencës Antimikrobike (KKRA) si organ kolegjial për koordinimin ndërsektorial në sektoret e shëndetësisë, veterinës, bujqësisë dhe mjedisit jetësor;	1.Establishes the Committee for the Control of Antimicrobial Resistance (CCAR) as a collegial body for intersectoral coordination in health, veterinary, agriculture, and environmental sectors;	1.Osniva Komitet za kontrolu antimikrobne rezistencije (KKRA) kao kolegijalno telo za međusektorsku koordinaciju u oblastima zdravstva, veterine, poljoprivrede i životne sredine;
2.Në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZHR) dhe Ministrinë e Mjedisit, Planifikimt Hapësinor dhe Infreastrukturës (MMPHI) përgatit, zbaton dhe monitoron Planin e Veprimit kundër Rezistencës Antimikrobike (RAM), i cili bazohet në qasjen	2.Collaborates with the Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development (MAFRD) and the Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure (MESPI) to develop, implement, and monitor the Action Plan against Antimicrobial Resistance (AMR), based on the	2.u saradnji sa MPŠRR i IMPJZ priprema, sprovodi i prati Akcioni plan protiv antimikrobne rezistencije (RAM), koji se zasniva na pristupu „Jedno zdravlje“;

"Një Shëndet" ("One Health");	"One Health" approach.	
3.Siguron resurset e nevojshme njerëzore dhe financiare për zhvillimin dhe zbatimin e aktiviteteve të planit të veprimit për RAM;	3.Allocates necessary human and financial resources for the effective development and implementation of AMR action plan activities.	3.obezbeđuje neophodne ljudske i finansijske resurse za izradu i sprovođenje aktivnosti akcionog plana RAM;
4.Përfshin në politika dhe legjislacion iniciativat ndërkombëtare që kufizojnë përdorimin e antimikrobikëve në mjekësinë humane, veterinare dhe në mjedis;	4.Integrates international initiatives into national policies and legislation to limit antimicrobial use in human, veterinary, and environmental medicine;	4.inkorporira u politiku i zakonodavstvo međunarodne inicijative koje ograničavaju upotrebu antimikrobnih sredstava u humanoj, veterinarskoj i ekološkoj medicini;
5.Zbaton legjislacionin e aplikueshëm, i cili ndalon përdorimin dhe shitjen e paligjshme të antimikrobikëve në sektorin e mjekësisë humane, veterinare dhe mjedis;	5.Ensures enforcement of legislation prohibiting the illegal use and sale of antimicrobials across human, veterinary, and environmental sectors;	5.sprovodi važeće zakone koji zabranjuju nelegalnu upotrebu i prodaju antimikrobnih sredstava u sektoru humane, veterinarske i ekološke medicine;
6.Fuqizon bashkëpunimin ndërkombëtar dhe pjesëmarrjen aktive të Kosovës në iniciativat ndërkombëtare për kontrollin e RAM;	6.Strengthens international cooperation and Kosovo's active participation in global initiatives for AMR control;	6.jača međunarodnu saradnju i aktivno učešće Kosova u međunarodnim inicijativama za kontrolu AMR;
7.Harton qasje të integruar të mbikqyrjes që përfshin shëndetin e njerëzve, kafshëve, bimëve, ushqimin dhe mjedisin;	7.Develops integrated surveillance approaches covering human, animal, plant, food, and environmental health;	7.dizajnira integrisane pristupe nadzoru koji pokrivaju zdravlje ljudi, životinja, biljaka, hrane i životne sredine;
8.Obligon institucionet shëndetësore dhe veterinare për raportim të të dhënave të RAM;	8.Mandates health and veterinary institutions to report AMR data;	8.obavezuje zdravstvene i veterinarske ustanove da prijave podatke RAM-a;
9.Vendos politika dhe standarde për akreditimin e laboratorëve të mikrobiologjisë që kryejnë testime për RAM;	9.Establishes policies and accreditation standards for microbiology laboratories performing AMR testing;	9.uspostavi politike i standarde za akreditaciju mikrobioloških laboratorija koje vrše ispitivanje RAM-a;
10.Përgatit, zbaton dhe monitoron kodin e sjelljes	10.Develops, implements, and monitors a code of	10.priprema, sprovodi i prati kodeks ponašanja

për praktikat e marketingut të antimikrobikëve nga kompanitë farmaceutike, në bashkëpunim me AKPPM; 11.Monitoron politikat dhe procedurat për grumbullimin dhe asgjësimin e sigurt të antimikrobikëve të papërdorur, me afat të skaduar dhe ato të mbetur në komunitet, nga spitalet dhe institucionet e kujdesit shëndetësor afatgjatë, fermat, qendrat veterinare dhe kompanitë që prodhojnë antimikrobikë. **Neni 22** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Komitetit për Kontrollin e Rezistencës Antimikrobike (KKRA) të Ministrisë së Shëndetësisë** 1.Koordinon bashkëpunimin ndërsektorial dhe zbatimin e Planit të Veprimit për RAM në fushën e shëndetësisë, veterinës, bujqësisë dhe mjedisit; 2.Mbledh dhe analizon të dhënat e mbikëqyrjes së RAM nga të tre sektorët; 3.Monitoron zbatimin e udhëzuesit për përdorimin e antibiotikëve në të gjitha nivelet e kujdesit shëndetësor dhe informon inspektoratin Shëndetësor të MSH për gjetjet e monitorimit; 4.Siguron integrimin e mbikqyrjes së RAM në sistemin nacional të informimit shëndetësor;	conduct for the marketing practices of antimicrobials by pharmaceutical companies, in collaboration with the KAMPD; 11.Oversees policies and procedures for the safe collection and disposal of unused, expired, and residual antimicrobials from community, hospitals, long-term care facilities, farms, veterinary centers, and pharmaceutical companies. **Article 22** **Duties and Responsibilities of the Committee for the Control of Antimicrobial Resistance (CCAR) of the Ministry of Health** 1.Coordinates cross-sectoral cooperation and implementation of the AMR Action Plan in health, veterinary, agriculture, and environmental sectors; 2.Collects and analyzes AMR surveillance data from all relevant sectors ; 3.Monitors the implementation of antibiotic use guidelines at all levels of healthcare and reports findings to the Health Inspectorate of the MoH; 4.Ensures the integration of AMR surveillance into the national health information system;	za marketinšku praksu antimikrobnih sredstava od strane farmaceutskih kompanija u saradnji sa KKPPM; 11.prati politike i procedure za bezbedno sakupljanje i odlaganje neiskorišćenih antimikrobnih sredstava sa isteklim rokom trajanja i rezidualnih antimikrobnih sredstava u zajednici iz bolnica i ustanova za dugotrajnu negu, farmi, veterinarskih centara i antimikrobnih kompanija. **Član 22** **Dužnosti i odgovornosti Komiteta za kontrolu antimikrobne rezistencije (ACCR) Ministarstva zdravlja** 1.Koordinira međusektorsku saradnju i implementaciju Akcionog plana RAM-a u oblasti zdravstva, veterine, poljoprivrede i životne sredine; 2.prikuplja i analizira podatke nadzora RAM-a iz sva tri sektora; 3.prati sprovođenje smernica za primenu antibiotika u svim nivoima zdravstvene zaštite i o nalazima praćenja obaveštava Zdravstvenu inspekciju Ministarstva zdravlja; 4.obezbeđuje integraciju nadzora RAM-a u nacionalni zdravstveni informacioni sistem;

5.Zhvillon dhe zbaton mekanizëm të rregullt për monitorimin dhe vlerësimin e efektivitetit të politikave dhe intervenimeve kundër RAM; 6.Monitoron, vlerëson dhe publikon në baza vjetore rezultatet e Planit të Veprimit për AMR dhe merr masa adekuate për t'i adresuar gjetjet e këtyre vlerësimeve; 7.Themelon grupe të veçanta punuese përbrenda strukturës së tij për mbështetjen e fushave prioritare, siç është Kujdestaria e Antibiotikëve (Antimicrobial Stewardship); 8.Përgatitë strategji për edukimin dhe ndërgjegjësimin e publikut dhe profesionistëve shëndetësor për RAM. **Neni 23** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Agjencisë Kosovare për Produkte dhe Pajisje Mjekësore (AKPPM)** 1.Harton dhe zbaton rregullativën ligjore për miratimin dhe përdorimin e antibiotikëve; 2.Vlerëson sigurinë dhe efikasitetin e antibiotikëve të rinj para lëshimit të tyre në treg; 3.Mbledh dhe analizon të dhënat e importit të antibiotikëve në Kosovë;	5.Develops and implements a structured monitoring and evaluation mechanism to assess the effectiveness of AMR policies and interventions; 6.Monitors, evaluates, and publishes annual reports on the outcomes of the AMR Action Plan, implementing corrective measures based on evaluation findings; 7.Establishes specialized working groups within its structure to support priority areas, such as Antimicrobial Stewardship; 8.Develops and implements strategies for public and professional education and awareness on AMR. **Article 23** **Duties and responsibilities of the Kosovo Agency for Medical Products and Devices (KAMPD)** 1.Drafts and enforces legal regulations governing the approval and use of antibiotics; 2.Evaluates the safety and efficacy of new antibiotics before granting market authorization; 3.Collects and analyzes data on antibiotic imports in Kosovo;	5.razvija i sprovodi redovan mehanizam za praćenje i procenu efikasnosti politika i intervencija protiv AMR-a; 6.prati, ocenjuje i objavljuje na godišnjem nivou rezultate AMR Akcionog plana i preduzima adekvatne mere za rešavanje nalaza ovih evaluacija; 7.osniva posebne radne grupe u okviru svoje strukture za podršku prioritetnim oblastima, kao što je Antimikrobno upravljanje (Antimicrobial Stewardship); 8.pripremiti strategije za obrazovanje i podizanje svesti javnosti i zdravstvenih radnika o RAM-u. **Član 23** **Dužnosti i odgovornosti Kosovske agencije za medicinske proizvode i opremu (AKPPM)** 1.Izrađuje i sprovodi zakonske propise za odobravanje i upotrebu antibiotika; 2.procenjuje bezbednost i efikasnost novih antibiotika pre njihovog puštanja na tržište; 3.prikuplja podatke o uvozu antibiotika na Kosovu; 4.prati kvalitet antibiotika u celom lancu

4.Monitoron cilësinë e antibiotikëve në tërë zinxhirin e furnizimit;	4.Monitors antibiotic quality throughout the entire supply chain;	snabdevanja;
5.Kryen mbikëqyrje pas-marketingut për të gjurmuar efektet anësore të antibiotikëve;	5.Conducts post-marketing surveillance to track antibiotic side effects and adverse reactions;	5.sprovodi postmarketinški nadzor radi praćenja neželjenih efekata antibiotika;
6.Siguron përputhshmërinë me standardet kombëtare dhe ndërkombëtare për prodhimin, shpërndarjen dhe përdorimin e antibiotikëve;	6.Ensures compliance with national and international standards for the production, distribution, and use of antibiotics;	6.obezbeđuje usaglašenost sa nacionalnim i međunarodnim standardima za proizvodnju i distribuciju antibiotika;
7.Rishikon dhe miraton etiketat për antibiotikët, duke siguruar informacione të sakta për përdorimin dhe rreziqet nga antibiotikët në gjuhët zyrtare të shtetit;	7.Reviews and approves antibiotic labels, ensuring accurate information on usage, risks, and precautions in the official state languages;	7.pregleda i odobrava etikete za antibiotike, pružajući tačne informacije o upotrebi i rizicima antibiotika na službenim jezicima države;
8.Zbaton kufizime në përdorimin e disa antibiotikëve për të ulur RAM dhe rreziqet eventuale;	8.Implements restrictions on certain antibiotics to mitigate AMR and associated health risks;	8.sprovodi ograničenja upotrebe određenih antibiotika radi smanjenja rezistencije i eventualnih rizika;
9.Tërheq nga tregu antibiotikët që janë ilegalë, të pasigurt ose joefektivë;	9.Removes illegal, unsafe, or ineffective antibiotics from the market;	9.povući sa tržišta antibiotike koji su ilegalni, nebezbedni ili neefikasni;
10.Bashkëpunon me agjencitë ndërkombëtare të barnave për të harmonizuar rregulloret dhe për të shkëmbyer të dhënat për RAM;	10.Collaborates with international regulatory agencies to harmonize antibiotic regulations and exchange AMR-related data;	10.sarađuje sa međunarodnim agencijama za lekove na harmonizaciji propisa i razmeni podataka o AMR;
11.Promovon transparencën në proceset e miratimit dhe monitorimit të antibiotikëve nga kompanitë farmaceutike;	11.Promotes transparency in antibiotic approval and monitoring processes of pharmaceutical companies;	11.promoviše transparentnost u procesima odobravanja i praćenja antibiotika od strane farmaceutskih kompanija;
12.Mbështet nismat e ndërgjegjësimit publik lidhur me përdorimin optimal të antibiotikëve dhe	12.Supports public awareness initiatives to educate healthcare professionals and the public on responsible antibiotic use and AMR risks.	12.podržava inicijative za podizanje svesti javnosti o optimalnoj upotrebi antibiotika i

rreziqet e RAM.		rizicima od AMR.
Neni 24 **Detyrat dhe përgjegjësitë e IKSHPK**	**Article 24** **Duties and responsibilities of NIPHK**	**Član 24** **Dužnosti i odgovornosti IKSHPK**
1.Koordinon sistemet e mbikëqyrjes për të monitoruar përdorimin e antibiotikëve dhe profilin e rezistencës në nivel nacional;	1.Coordinates national surveillance systems to monitor antibiotic use and antimicrobial resistance trends;	1.Koordinira sisteme nadzora za praćenje upotrebe antibiotika i profila rezistencije na nacionalnom nivou;
2.Bashkëpunon me të gjitha palët e interesuara për të zbatuar masat efektive për kontrollin e RAM;	2.Collaborates with key stakeholders across sectors to implement effective AMR control measures;	2.sarađuje sa svim zainteresovanim licima na sprovođenju efikasnih mera za kontrolu RAM-a;
3.Promovon shfrytëzimin e kapaciteteve diagnostike për të ulur përshkrimet e panevojshme të antibiotikëve;	3.Promotes the use of diagnostic testing to reduce the unnecessary antibiotic prescriptions;	3.promoviše korišćenje dijagnostičkih kapaciteta za smanjenje nepotrebnog propisivanja antibiotika;
4.Mbledh, analizon dhe raporton të dhënat e RAM dhe ofron raporte për vendimmarrësit;	4.Collects, analyzes, and reports AMR data to inform decision-makers;	4.prikuplja i analizira RAM podatke i daje izveštaje donosiocima odluka;
5.Përmes Laboratorit Referent për RAM organizon trajnime për mikrobiologët dhe laborantët, mbikqyr mekanizmat gjenetikë të RAM në Kosovë dhe koordinon kontrollën e cilësisë për të gjitha laboratoret e mikrobiologjisë në vend;	5.Through the Reference Laboratory for AMR organizes training for microbiologists and laboratory technicians, monitors genetic mechanisms of AMR in Kosovo, coordinates quality control across all microbiology laboratories in the country;	5.preko Referentne laboratorije za AMR, organizuje obuku za mikrobiologe i laboratorijske tehničare, nadgleda genetske mehanizme AMR na Kosovu i koordinira kontrolu kvaliteta za sve mikrobiološke laboratorije u zemlji;
6.Harton, zbaton, monitoron dhe vlerëson fushatat e vetëdijësimit për RAM për publikun lidhur me rreziqet e RAM dhe përdorimin optimal të antibiotikëve;	6.Develops, implements, and evaluates public AMR awareness campaigns focused on the risks of resistance and the responsible use of antibiotics;	6.dizajnira, implementira, prati i ocenjuje kampanje za podizanje svesti o RAM memoriji za javnost u vezi sa rizicima od AMR-a i optimalnom upotrebom antibiotika;
7.Bashkëpunon me organizatat ndërkombëtare për	7.Collaborates with international organizations to	7.sarađuje sa međunarodnim organizacijama na

të harmonizuar aktivitetet e Kosovës me strategjitë globale të RAM;	align Kosovo's AMR efforts with global strategies;	usklađivanju aktivnosti Kosova sa globalnim RAM strategijama;
8.Këshillon qeverinë për politikat që lidhen me përdorimin optimal të antibiotikëve dhe menaxhimin e RAM;	8.Provides policy recommendations to the government on the optimal use of antibiotics and AMR management;	8.savetuje vladu o politikama koje se odnose na optimalnu upotrebu antibiotika i upravljanje AMR;
9.Mbështet nismat kërkimore vendore dhe ndërkombëtare në fushën e RAM;	9.Supports local and international research initiatives related to AMR;	9.podržava lokalne i međunarodne istraživačke inicijative u oblasti RAM-a;
10.Bashkëpunon me MASHT për përfshirjen e RAM në arsimin fillor dhe të mesëm;	10.Works with the MASHT to incorporate AMR education into primary and secondary curricula;	10.sarađuje sa MONT-om za uključivanje RAM-a u osnovno i srednje obrazovanje;
11.Bashkëpunon me organizatat lokale, liderët e komunitetit dhe influencuesit për ndërgjegjësimin dhe edukimin për RAM;	11.Partners with local organizations, community leaders, and influencers to enhance AMR awareness and education;	11.sarađuje sa lokalnim organizacijama, liderima zajednice i uticajnim ljudima na podizanju svesti o RAM-u i obrazovanju;
12.Vetëdijëson publikun për mbledhjen dhe asgjësimin e sigurt të antimikrobikëve të papërdorur, të skaduar dhe të mbetur.	12.Educates the public on the safe collection and disposal of unused, expired, and leftover antimicrobials.	12.edukuje javnost o bezbednom prikupljanju i odlaganju neiskorišćenih, isteklih i zaostalih antimikrobnih sredstava.
Neni 25 **Detyrat dhe përgjegjësitë e institucionit shëndetësor**	**Article 25** **Duties and responsibilities of the health institution**	**Član 25** **Dužnosti i odgovornosti zdravstvene ustanove**
1.Zbaton dokumentet zyrtare të ndërlidhura me RAM, të cilat janë miratuar nga MSh:	1.Implements official AMR-related documents approved by the Ministry of Health, including:	1.Sprovodi zvanična dokumenta koja se odnose na RAM, koja su odobrena od strane MZ:
1.1. plani i veprimit për RAM dhe infeksionet gjatë kujdesit shëndetësor;	1.1.Action Plan for AMR and Healthcare-Associated Infections;	1.1. akcioni plan za AMR i infekcije povezane sa zdravstvenom zaštitom;
1.2.udhërrëfyesit, udhëzuesit dhe protokolet e	1.2. Guidelines, manuals, and protocols	1.2.uputstva, uputstva i protokoli za

përdorimit të antibiotikëve në institucionin shëndetësor; 1.3.Procedurat Standarde Operative për kujdestarinë e antibiotikëve në spitale dhe në kujdesin parësor shëndetësor; 1.4.qasja AWaRe (Acces, Watch, Reserve), si pjesë e Listës së Barnave Esenciale të MSh.	for antibiotic use in healthcare institutions; 1.3.Standard Operating Procedures (SOPs) for antibiotic stewardship in hospitals and primary healthcare; 1.4. The AWaRe (Access, Watch, Reserve) approach, as part of the Ministry of Health's List of Essential Medicines.	upotrebu antibiotika u zdravstvenoj ustanovi; 1.3.Standardne operativne procedure za upravljanje antibioticima u bolnicama i primarnoj zdravstvenoj zaštiti; 1.4.pristup AWaRe (Acces, Watch, Reserve),, kao deo Liste esencijalnih lekova Ministarstva zdravlja.
2.Bashkëpunon me institucione dhe autoritete tjera publike e private për të siguruar qasje të koordinuar në menaxhimin e RAM;	2.Collaborates with public and private institutions to ensure a coordinated approach to AMR management;	2.sarađuje sa drugim javnim i privatnim institucijama i vlastima kako bi osigurao koordiniran pristup upravljanju RAM-om;
3.Siguron qasje në shërbimet diagnostike të laboratoreve të mikrobiologjisë klinike, përfshirë testet e shpejta diagnostike, diagnozën në pikën e kujdesit shëndetësor, por edhe ato të avansuara, siç është sekuencimi gjenetik;	3.Provides access to clinical microbiology diagnostic services, including rapid diagnostic tests, point-of-care diagnostics, and advanced technologies such as genetic sequencing;	3.omogućava pristup dijagnostičkim uslugama kliničkih mikrobioloških laboratorija, uključujući brze dijagnostičke testove, dijagnostiku na mestu zdravstvene zaštite, ali i napredne, kao što je genetsko sekvenciranje;
4.Mbron të dhënat personale të pacientit duke garantuar konfidencialitetin dhe sigurinë e tyre;	4.Ensures patient data confidentiality and security in accordance with legal and ethical standards;	4.štiti lične podatke pacijenata garantujući njihovu poverljivost i bezbednost;
5.Mbledh, analizon dhe raporton të dhënat e lidhura me RAM;	5.Collects, analyzes, and reports AMR-related data;	5.prikuplja, analizira i izveštava podatke u vezi sa RAM memorijom;
6.Ofron informata kthyese te përshkruesit e kujdesit shëndetësor;	6.Provides feedback informations to healthcare prescribers;	6.pruža povratne informacije lekarima koji propisuju zdravstvenu zaštitu;
7.Organizon trajnimin e punëtorëve shëndetësorë për kujdestarinë e antimikrobikëve, të akredituar nga Odat e profesionistëve shëndetësorë;	7.Organizes accredited training programs for healthcare professionals on antimicrobial stewardship, in collaboration with professional	7.organizuje obuku zdravstvenih radnika o upravljanju antimikrobnim sredstvima, akreditovanih od komora zdravstvenih radnika;

8.Dokumenton në regjistrat e pacientit indikacionin, përzgjedhjen e antibiotikut, dozën, rrugën dhe kohëzgjatjen e trajtimit;	chambers; 8.Documents antibiotic prescriptions in patient records, including the indication, selection, dosage, route, and duration of treatment.	8.dokumentuje u evidenciji pacijenata indikaciju, izbor antibiotika, dozu, put i trajanje lečenja;
9.Përgatit raport vjetor mbi aktivitetet e kujdestarisë së antibiotikëve, i cili dorëzohet tek menaxhmenti përkatës dhe KKRA;	9.Prepares an annual report on antibiotic stewardship activities, submitted to the relevant management and the CCAR;	9.priprema godišnji izveštaj o aktivnostima upravljanja antibioticima, koji se dostavlja relevantnom menadžmentu i KKRA;
10.Kryen audite vjetore të përshkrimit dhe përdorimit të antibiotikëve në institucion;	10.Conducts annual audits of antibiotic prescription and usage in healthcare faacilities;	10.vrši godišnje revizije propisivanja i upotrebe antibiotika u ustanovi;
11.Monitoron indikatorët e cilësisë dhe metrikat sasiore të përdorimit të antibiotikëve dhe zbaton sanksione për mosrespektimin e tyre;	11.Monitors quality indicators and quantitative metrics related to antibiotic use and enforces corrective measures for non-compliance;	11.prati indikatore kvaliteta i kvantitativne metrike upotrebe antibiotika i primenjuje sankcije za njihovo nepoštovanje;
12.Siguron mbështetjen e teknologjisë informative (IT) në aktivitetet e kujdestarisë së antibiotikëve;	12.Provides IT support to enhance antibiotic stewardship activities;	12.pruža podršku informacionim tehnologijama (IT) aktivnostima upravljanja antibioticima;
13.Merr pjesë në hulumtimet e ndryshme në nivel kombëtar e ndërkombëtar që ndërlidhen me RAM;	13.Participates in national and international research initiatives related to AMR;	13.učestvuje u raznim nacionalnim i međunarodnim istraživanjima vezanim za RAM;
14.Dispozojnë antimikrobikët sipas akteve ligjore në fuqi për të parandaluar ndotjen e mjedisit;	14.Ensures the disposal of antimicrobials in accordance with legal regulations to prevent environmental contamination;	14.odlaganje antimikrobnih sredstava u skladu sa zakonskim aktima na snazi radi sprečavanja zagađivanja životne sredine;
15.Mbështet konceptin e "të mësuarit gjatë gjithë jetës" (Life-Long Learning) për avansimin e njohurive dhe praktikave me te mira per RAM.	15.Promotes the concept of "Life-Long Learning" to advance AMR knowledge and best practices.	15.podržava koncept "doživotnog učenja" za RAM.
Neni 26 **Detyrat dhe përgjegjësitë e mikrobiologut**	**Article 26** **Duties and responsibilities of the microbiologist**	**Član 26** **Dužnosti i odgovornosti mikrobiologa**

1.Kryen teste diagnostike për patogjenët mikrobikë dhe teston ndjeshmerine ndaj antibiotikeve (antibiogramin) në përputhje me standardin evropian-EUCAST;	1.Performs diagnostic tests for microbial pathogens and conducts antibiotic susceptibility testing in accordance with European standards (EUCAST);	1.Vrši dijagnostička ispitivanja na mikrobne patogene i ispituje antibiogram u skladu sa evropskim standardom-EUCAST;
2.Monitoron dhe raporton të dhënat laboratorike të RAM;	2.Monitors and reports AMR laboratory data;	2.prati i izveštava RAM laboratorijske podatke;
3.Analizon profilet e rezistencës për të udhëzuar në trajtimin e pacientit dhe masat e shëndetit publik;	3.Analyzes resistance profiles to guide patient treatment and public health interventions;	3.analizira profile rezistencije za usmeravanje lečenja pacijenata i mera javnog zdravlja;
4.Këshillon klinicistët për diagnostikimin e sëmundjeve, mostrimin korrekt klinik, interpretimin e rezultateve të testimeve mikrobiologjike, trajtimin e infeksioneve të ndërlikuara që shkaktohen nga mikrobet rezistente dhe komunikon rezultatet kritike (hemokulturat dhe lëngu trunoshpinor);	4.Advises clinicians on disease diagnosis, proper clinical sampling techniques, interpretation of microbiological test results, treatment of complex infections caused by resistant microbes, and communication of critical results, such as positive blood cultures and cerebrospinal fluid findings;	4.savetuje kliničare o dijagnostici bolesti, pravilnom kliničkom uzorkovanju, tumačenju rezultata mikrobioloških testova, lečenju komplikovanih infekcija izazvanih rezistentnim mikrobima i saopštavanju kritičnih rezultata (hemokulture i likvora);
5.Merr pjesë në trajnime profesionale për RAM dhe përdorimin optimal të antimikrobikëve;	5.Participates in professional training on AMR and the optimal use of antimicrobials;	5.učestvuje u stručnom usavršavanju o AMR i optimalnoj upotrebi antimikrobnih sredstava;
6.Siguron raporte kumulative specifike të antibiogramit për patogjenët bakterialë;	6.Generates specific cumulative antibiogram reports for bacterial pathogens;	6.pruža specifične kumulativne izveštaje antibiograma za bakterijske patogene;
7.Zhvillon sisteme të paralajmërimit të hershëm për zbulimin e shpejtë të izolateve multirezistente në spitale;	7.Develops early warning systems for the rapid detection of multidrug-resistant isolates in hospitals;	7.razviti sisteme ranog upozorenja za brzo otkrivanje višestruko rezistentnih izolata u bolnicama;
8.Klasifikon patogjenët me profile kritike të rezistencës dhe obligohet t'i raportojë menjëherë tek autoritetet shëndetësore (*Acinetobacter*	8.Classifies and immediately reports pathogens with critical resistance profiles to health authorities, including carbapenem-resistant	8.klasifikuje patogene sa kritičnim profilima rezistencije i dužan je da ih odmah prijavi zdravstvenim organima (*Acinetobacter*

baumannii rezistent ndaj karbapenemeve, *Enterobacteriales* rezistent ndaj karbapenemeve dhe *Candida auris*).	*Acinetobacter baumannii*, carbapenem-resistant *Enterobacteriales*, and *Candida auris*;	*baumannii* otporni na karbapenem, *Enterobacteriales* otporni na karbapenem i *Candida auris*).
9.Kontribon në hulumtimin dhe menaxhimin e shpërthimit të infeksioneve me mikroorganizma multirezistent;	9.Contributes to research and outbreak management of infections caused by multidrug-resistant microorganisms;	9.doprinosi istraživanju i upravljanju izbijanjem infekcija multirezistentnim mikroorganizmima;
10.Merr pjesë në kërkimet shkencore që ndërlidhen me RAM dhe strategjitë e kontrollit.	10.Engages in scientific research on AMR and strategies for its prevention and control.	10.učestvuje u naučnim istraživanjima vezanim za RAM i strategije upravljanja.
Neni 27 **Detyrat dhe përgjegjësitë e mjekut**	**Article 27** **Duties and responsibilities of the doctor**	**Član 27** **Dužnosti i odgovornosti lekara**
1.Zbaton udhëzuesit e përdorimit të antibiotikëve dhe PSO të kujdestarisë së antimikrobikëve të miratuar nga msh;	1.Implements guidelines for antibiotic use and SOPs for antimicrobial stewardship as approved by the Ministry of Health;	1. Sprovodi smernice za upotrebu antibiotika i PSO upravljanja antimikrobnim sredstvima koje je odobrilo Ministarstvo zdravlja;
2.Përzgjedh antibiotikun e duhur, në kohën e duhur, dozën optimale, në mënyrën adekuate të administrimit, në kohëzgjatjen adekuate dhe me spektër sa më të ngushtë veprimi;	2.Selects the right antibiotic, at the right time, with the optimal dose, in the adequate route of administration, in the right treatment duration, and with narrowest effective spectrum;	2.odabrati pravi antibiotik, u pravo vreme, optimalnu dozu, na adekvatan način primene, u adekvatnom trajanju i sa najužim spektrom delovanja;
3.Merr në konsideratë faktorët relevantë të pacientit: mosha, sëmundjet shoqëruese, funksioni renal dhe hepatik, shtatzënia, ushqyerja me gji, alergjitë, prania e materialit prostetik, ndërveprimet e mundshme të barnave, indeksi i masës trupore dhe faktorët e rrezikut për rezistencën antimikrobike;	3.Considers relevant patient factors when prescribing antibiotics, including: age, comorbidities, renal and hepatic function, pregnancy, breastfeeding, allergies, presence of prosthetic material, potential drug interactions, body mass index, and risk factors for antimicrobial resistance;	3.uzima u obzir relevantne faktore pacijenta: starost, komorbiditete, funkciju bubrega i jetre, trudnoću, dojenje, alergije, prisustvo protetskog materijala, potencijalne interakcije sa lekovima, indeks telesne mase i faktore rizika za rezistenciju na antimikrobne lekove;

4.Vendos diagnozën e infeksionit gjatë një konsultimi të drejtpërdrejtë me pacientin;	4.Establishes an infection diagnosis through direct consultation with the patient;	4.uspostaviti dijagnozu infekcije tokom direktne konsultacije sa pacijentom;
5.Shfrytëzon testet laboratorike mikrobiologjike, biokimike dhe radiologjike për diagnozën e infeksioneve, duke përfshirë përdorimin e testeve të shpejta diagnostike;	5.Utilizes microbiological, biochemical, and radiological tests for infection diagnosis, including rapid diagnostic tests when applicable;	5.koristi mikrobiološke, biohemijske i radiološke laboratorijske testove za dijagnozu infekcija, uključujući upotrebu brzih dijagnostičkih testova;
6.Nëse është e nevojshme, merr mostra mikrobiologjike para se të përshkruaj antibiotikun dhe trajton pacientin sipas rezultateve të antibiogramit;	6.Obtains microbiological samples before prescribing antibiotics, when necessary, and adjusts treatment based on antibiogram results.	6.po potrebi uzeti mikrobiološke uzorke pre propisivanja antibiotika i lečiti pacijenta prema rezultatima antibiograma;
7.Shmang trajtimin me antibiotikë, në rastet kur pacienti: 7.1.ka dëshmi të një infeksionit viral; 7.2.ka kolonizim me baktere, por nuk ka dëshmi të infeksionit pas ekzaminimit klinik dhe diagnostik përkatës (përveç nëse ka ndonjë indikacion ndryshe në udhëzues); 7.3.ka dëshmi të një infeksioni bakterial të vetëkufizuar;	7.Avoids unnecessary antibiotic treatment in cases where: 7.1.There is evidence of a viral infection; 7.2. The patient is colonized with bacteria without signs of infection, based on clinical and diagnostic evaluation (unless otherwise indicated in guidelines). 7.3.The patient has a self-limiting bacterial infection that does not require antibiotic intervention.	7.izbegavajte lečenje antibiotikom u slučajevima kada pacijent; 7.1.ima dokaze o virusnoj infekciji; 7.2.ima kolonizaciju bakterijama, ali nema dokaza o infekciji nakon relevantnog kliničkog i dijagnostičkog pregleda (osim ako nije drugačije naznačeno u smernicama); 7.3.ima dokaz o samoograničenoj bakterijskoj infekciji;
8.Shmang kombinimet e antibiotikëve, përveç nëse ka indikacion të qartë në udhëzime.	8.Restricts the use of antibiotic combinations, except in clear indications in clinical guidelines.	8.izbegavajte kombinacije antibiotika, osim ako nije jasno naznačeno u uputstvima.
9.Jep rekomandime për menaxhimin e simptomave si dhe për veprimet që duhet marrë pacienti në rast të përkeqësimit të gjendjes klinike;	9.Provides symptom management recommendations and instructs patients on appropriate actions if their condition worsens;	9.daje preporuke za upravljanje simptomima kao i za radnje koje treba preduzeti od strane pacijenta u slučaju pogoršanja kliničkog stanja;

10.Merr pjesë në trajnimet për rezistencën antimikrobike dhe përdorimin optimal të antimikrobikëve;	10.Participates in training programs on antimicrobial resistance and optimal antimicrobial use.	10.pohađa obuku o antimikrobnoj rezistenciji i optimalnoj upotrebi antimikrobnih sredstava;
11.Kufizon përdorimin profilaktik të antimikrobikëve vetëm për rastet klinike të definuara qartë;	11.Limits prophylactic antibiotic use to clearly defined clinical cases only.	11.ograničava profilaktičku upotrebu antimikrobnih sredstava samo na jasno definisane kliničke slučajeve;
12.Informon pacientin ose kujdestarin përgjegjës për arsyen e trajtimit me antibiotikë dhe efektet anësore të mundshme; i sqaron pacientit dozën dhe kohëzgjatjen e trajtimit;	12.Educates patients and caregivers about the reason for antibiotic treatment and potential side effects; explains to the patient the correct dose and duration of treatment;	12.obaveštava pacijenta ili odgovornog negovatelja o razlogu za lečenje antibiotikom i mogućim neželjenim efektima; objašnjava pacijentu dozu i trajanje lečenja;
13.Adreson pyetjet, pritshmëritë dhe shqetësimet e pacientit;	13.Addresses patient concerns, expectations, and questions regarding antibiotic therapy;	13.bavi se pitanjima, očekivanjima i zabrinutostima pacijenata;
14.Rivlerëson trajtimin me antibiotikë pas 48-72 orësh dhe modifikon dhënien e tij – vazhdon terapinë, ulë gradualisht dozën, ndërpret terapinë ose kalon në trajtimin me rrugë orale;	14.Re-evaluates antibiotic treatment after 48–72 hours, making necessary adjustments, including: continuing therapy, gradually reducing the dose, discontinuing treatment or switching to oral therapy;	14.ponovo proceniti terapiju antibiotikom nakon 48-72 sata i modifikovati njegovu primenu – nastaviti terapiju, postepeno smanjivati dozu, prekinuti terapiju ili preći na oralnu terapiju;
15.Promovon testimin e alergjisë te pacientët me anamnezë të alergjisë ndaj beta-llaktamëve;	15.Promotes allergy testing in patients with a history of beta-lactam allergy;	15.promoviše testiranje alergija kod pacijenata sa istorijom alergije na beta-laktame;
16.Vlerëson shenjat dhe simptomat e sëmundjes, përdor sisteme të vlerësimit ose lista të kontrollit të simptomave për të rekomanduar ndonjë testim diagnostik, trajtim me antibiotikë ose referim urgjent në spital;	16.Uses clinical scoring systems or symptom checklists to determine the need for diagnostic testing, antibiotic treatment, urgent hospital referral, if necessary;	16.procenjuje znake i simptome bolesti, koristi sisteme bodovanja ili kontrolne liste simptoma da bi preporučio bilo koje dijagnostičko testiranje, lečenje antibioticima ili hitno upućivanje u bolnicu;
17.Dokumenton në fletën e pacientit të shtruar në spital: indikacionin, përzgjedhjen e antibiotikut,	17.Documents all antibiotic prescriptions in hospitalized patient records (indication for	17.dokumenti u listu hospitalizovanog pacijenta: indikacija, izbor antibiotika, doza, put

dozën, rrugën dhe kohëzgjatjen e trajtimit.	treatment, antibiotic selection, dosage administration route, and treatment duration.	i trajanje lečenja.
Neni 28 **Detyrat dhe përgjegjësitë e farmacistit**	**Article 28** **Duties and responsibilities of the pharmacist**	**Član 28** **Dužnosti i odgovornosti farmaceuta**
1.Jep antibiotik vetëm me recetë të mjekut;	1.Dispenses antibiotics only with a doctor's prescription.	1.Dajte antibiotike samo na recept lekara;
2.Kontrollon përshkrimin e antibiotikëve dhe të monitoron praninë eventuale të reaksioneve të padëshiruara të barnave;	2.Monitors antibiotic prescriptions and tracks potential adverse drug reactions (ADRs).	2.kontroliše propisivanje antibiotika i prati eventualno prisustvo neželjenih reakcija na lek;
3.Sqaron pacientit ose kujdestarit saktësisht dozën, kohëzgjatjen e trajtimit dhe efektet e padëshiruara, që mund të shkaktojnë antibiotikët;	3.Explains to patients and caregivers the correct dosage, treatment duration, and possible side effects of antibiotics.	3.objašnjava pacijentu ili negovatelju tačno dozu, trajanje lečenja i neželjene efekte koje antibiotici mogu da izazovu;
4.Promovon dispenzimin e duhur të antibiotikëve të mbetur;	4.Promotes the proper disposal of unused or leftover antibiotics;	4.promoviše pravilno izdavanje rezidualnih antibiotika;
5.Merr pjesë në fushatat që promovojnë përdorimin optimal të antibiotikëve;	5.Participates in awareness campaigns that advocate for the responsible use of antibiotics;	5.učestvuje u kampanjama koje promovišu optimalnu upotrebu antibiotika;
6.Siguron këshilla për pacientët dhe profesionistët shëndetësorë në lidhje me kundërindikacionet, ndërveprimet e barnave dhe ndërveprimet ushqim-barna;	6.Provides expert advice to patients and healthcare professionals on contraindications, drug interactions, and food-drug interactions;	6.pruža savete pacijentima i zdravstvenim radnicima u vezi sa kontraindikacijama, interakcijama lekova i interakcijama hrane i lekova;
7.Mban regjistra të përdorimit të antibiotikëve dhe raporton shembujt e përdorimit të gabuar ose të tepruar të përshkruar nga mjekët te institucioni kompetent;	7.Maintains records of antibiotic usage and reports cases of incorrect or excessive prescribing to the relevant health authorities;	7.vodi evidenciju o upotrebi antibiotika i primere nepravilne ili prekomerne upotrebe koje su lekari propisali prijavljuje nadležnoj ustanovi;

8.Merr pjesë në trajnime të rregullta për strategjitë e reja për menaxhimin e ram.	8.Engages in regular training programs on new strategies for AMR management.	8.učestvuje u redovnoj obuci o novim strategijama upravljanja RAM-om.
Neni 29 **Detyrat dhe përgjegjësitë e infermierit**	**Article 29** **Duties and responsibilities of the nurse**	**Član 29** **Dužnosti i odgovornosti medicinske sestre**
1.Merr pjesë aktivisht në zbatimin e aktiviteteve të përshkruara në Procedurat Stanadrde Operative për kujdestarinë e antimikrobikëve;	1.Actively participates in implementing activities outlined in the Standard Operating Procedures for antimicrobial stewardship;	1.Aktivno učestvuje u sprovođenju aktivnosti opisanih u Standardnim operativnim procedurama za upravljanje antimikrobnim sredstvima;
2.Siguron administrimin në kohë të duhur të antibiotikëve sipas recetës së përshkruar nga mjeku;	2.Ensures the timely administration of antibiotics as prescribed by the physician.	2.obezbeđuje blagovremenu primenu antibiotika prema receptu koji je propisao lekar;
3.Monitoron dhe raporton çdo efekt të padëshiruar ose reagim të pacientit ndaj antibiotikëve te mjeku përgjegjës ose farmacisti;	3.Monitors and promptly reports any adverse effects or patient reactions to antibiotics to the responsible physician or pharmacist.	3.prati i izveštava odgovornog lekara ili farmaceuta sve neželjene efekte ili reakcije pacijenata na antibiotike;
4.Jep këshilla dhe edukon pacientin dhe familjarët për rëndësinë e përdorimit optimal të antibiotikëve dhe respektimin e orarit për marrjen e terapisë;	4.Educates patients and family members on the importance of optimal antibiotic use and adherence to the prescribed treatment schedule.	4.daje savete i edukuje pacijenta i članove porodice o značaju optimalne upotrebe antibiotika i poštovanja rasporeda primanja terapije;
5.Rikujton mjekut që ta rishikojë trajtimin me antibiotikë 48-72 orë pas fillimit të terapisë;	5.Reminds physicians to review antibiotic treatment 48–72 hours after initiation;	5.podseća lekara da pregleda terapiju antibioticima 48-72 sata nakon početka terapije;
6.Kryen auditime dhe përgatit raporte të mbikëqyrjes;	6.Conducts audits and prepares surveillance reports;	6.vrši revizije i priprema izveštaje o nadzoru;
7.Bashkëpunon me punëtorët tjerë shëndetësor për të siguruar respektimin e protokolleve dhe udhëzimeve të kujdestarisë së antimikrobikëve;	7.Collaborates with other healthcare professionals to ensure adherence to antimicrobial stewardship protocols and guidelines;	7.sarađuje sa drugim zdravstvenim radnicima kako bi obezbedio poštovanje protokola i smernica za upravljanje antimikrobnim sredstvima;

8.Infermieri i kontrollit të infeksioneve siguron koordinimin dhe bashkëpunimin midis programit të kujdestarisë së antimikrobikëve me programet e parandalimit dhe kontrollit të infeksioneve dhe programet e sigurisë së pacientit.	8.The infection control nurse facilitates coordination and collaboration between the antimicrobial stewardship, IPC, and patient safety programs.	8.Medicinska sestra za kontrolu infekcija obezbeđuje koordinaciju i saradnju između antimikrobnog programa upravljanja, programa prevencije i kontrole infekcija i programa bezbednosti pacijenata.
Neni 30 **Detyrat dhe përgjegjësitë e pacientit dhe publikut**	**Article 30** **Duties and responsibilities of the patient and the public**	**Član 30** **Dužnosti i odgovornosti pacijenta i javnosti**
1.Përdor antibiotikë vetëm kur janë përshkruar nga mjeku;	1.Uses antibiotics only when prescribed by a doctor;	1.Koristite antibiotike samo kada ih je propisao lekar;
2.Respekton me rigorozitet orarin e marrjes së terapisë me antibiotikë, edhe nëse ndihet më mirë para përfundimit të trajtimit;	2.Strictly follows the prescribed antibiotic schedule, completing the full course of treatment even if symptoms improve before it ends;	2.striktno poštuje raspored antibiotske terapije, čak i ako se oseća bolje pre završetka lečenja;
3.Informon mjekun, farmacistin ose infermierin për çdo efekt anësor të padëshiruar që përjeton gjatë trajtimit me antibiotikë;	3. Reports any side effects experienced during antibiotic treatment to a doctor, pharmacist, or nurse;	3.obavestite lekara, farmaceuta ili medicinsku sestru o svim neželjenim nuspojavama koje imate tokom lečenja antibiotikom;
4.Respekton praktikat e higjienës personale, parandalimit të infeksioneve dhe merr rregullisht vaksinat e rekomanduara;	4.Maintains good personal hygiene, follows infection prevention measures, and receives the recommended vaccines;	4.poštuje praksu lične higijene, prevencije infekcija i redovno prima preporučene vakcine;
5.Shkëmben informacionin e mësuar nga punëtori shëndetësor me familjarët, miqtë, dhe komunitetin për rëndësinë e përdorimit optimal të antibiotikëve dhe rreziqet e ram;	5.Shares information provided by healthcare professionals with family, friends, and the community about responsible antibiotic use and the risks of AMR;	5.deli informacije koje je zdravstveni radnik naučio sa porodicom, prijateljima i zajednicom o važnosti optimalne upotrebe antibiotika i rizicima od AMR-a;
6.Merr pjesë në fushata dhe iniciativa që promovojnë përdorimin optimal të antibiotikëve	6.Participates in campaigns and initiatives that promote the optimal use of antibiotics and AMR	6.učestvuje u kampanjama i inicijativama koje promovišu optimalnu upotrebu antibiotika i

dhe parandalimin e ram; 7.Shmang përdorimin e antibiotikëve të mbetur, antibiotikëve të përshkruar për një person tjetër, ose antibiotikët e marrë pa recetë; 8.Kthen antibiotikët e mbetur në barnatore ose pika tjera grumbulluese, në përputhje me rregulloret lokale të dispozimit të antibiotikëve.	prevention; 7.Avoids using leftover antibiotics, antibiotics prescribed to others, or over-the-counter antibiotics; 8.Properly disposes of unused antibiotics by returning them to pharmacies or designated collection points, in accordance with local disposal regulations.	prevenciju AMR; 7.izbegavajte upotrebu preostalih antibiotika, antibiotika propisanih drugoj osobi ili antibiotika bez recepta; 8.vratite preostale antibiotike u apoteke ili druga sabirna mesta, u skladu sa lokalnim propisima za odlaganje antibiotika.
Neni 31 **Detyrat dhe përgjegjësitë e shoqatave profesionale-shkencore**	**Article 31** **Duties and responsibilities of professional-scientific associations**	**Član 31** **Dužnosti i odgovornosti stručno-naučnih udruženja**
1.Bashkëpunojnë ngushtë me autoritetet rregullatore për t'u siguruar se masat e propozuara për të adresuar RAM janë të bazuara në dëshmi shkencore dhe janë të zbatueshme; 2.Shmangin konfliktet e interesit dhe konsideratat komerciale; 3.Ofrojnë mundësi për edukim të vazhdueshëm profesional për anëtarët e tyre në fushën e përdorimit optimal të antibiotikëve dhe menaxhimin e RAM; 4.Promovojnë, mbikëqyrin dhe të raportojnë për zbatimin e udhëzimeve klinike të miratuara nga MSH, sidomos në sektorin privat;	1.Collaborates closely with regulatory authorities to ensure that AMR-related measures are scientifically based and enforceable; 2.Avoides conflicts of interest and commercial influences in decision-making; 3.Provides continuing professional education opportunities for members on optimal antibiotic use and AMR management; 4.Promotes, supervises, and reports on the implementation of clinical guidelines approved by the Ministry of Health, with a particular focus on the private sector; 5.Encourages and conducts scientific research in	1.Blisko sarađivati sa regulatornim vlastima kako bi se osiguralo da su predložene mere za rešavanje RAM zasnovane na naučnim dokazima i da su sprovodljive; 2.izbegavajte sukobe interesa i komercijalna razmatranja; 3.pružaju mogućnosti za kontinuiranu stručnu edukaciju svojim članovima u oblasti optimalne upotrebe antibiotika i upravljanja AMR; 4.promoviše, nadgleda i izveštava o primeni kliničkih smernica odobrenih od Ministarstva zdravlja, posebno u privatnom sektoru; 5.promoviše i sprovodi naučna istraživanja u

5.Promovojnë dhe realizojnë kërkime shkencore në fushën e RAM; 6.Mbështesin aktivitetet e informimit dhe ndërgjegjësimit të publikut për të promovuar përdorimin e optimal të antibiotikëve.	the field of AMR; 6.Supports public information and awareness initiatives to promote responsible antibiotic use and combat AMR.	oblasti RAM-a; 6.podržavaju aktivnosti javnog informisanja i podizanja svesti za promovisanje optimalne upotrebe antibiotika.
Neni 32 **Detyrat dhe përgjegjësitë e industrisë farmaceutike**	**Article 32** **Duties and responsibilities of the pharmaceutical industry**	**Član 32** **Dužnosti i odgovornosti farmaceutske industrije**
1.Promovon praktika të përgjegjshme të marketingut që janë në përputhje me legjislacionin e aplikueshëm duke theksuar përdorimin optimal të antibiotikëve;	1.Promotes responsible marketing practices aligned with applicable regulations, emphasizing the optimal use of antibiotics;	1.Promoviše odgovorne marketinške prakse koje su u skladu sa važećim zakonodavstvom naglašavajući optimalnu upotrebu antibiotika;
2.Është transparente në praktikat e marketingut dhe çmimeve të antibiotikëve;	2.Ensures transparency in antibiotic marketing and pricing practices;	2.je transparentan u marketingu antibiotika i praksi određivanja cena;
3.Siguron furnizim stabil me antibiotikë;	3.Maintains a stable and reliable supply of antibiotics;	3.obezbeđuje stabilno snabdevanje antibioticima;
4.Respekton standardet rregullative për efikasitetin, sigurinë dhe cilësinë e antibiotikëve;	4.Adheres to regulatory standards ensuring the efficacy, safety, and quality of antibiotics;	4.u skladu sa regulatornim standardima za efikasnost, bezbednost i kvalitet antibiotika;
5.Mbështet fushatat e ndërgjegjësimit publik mbi rreziqet e përdorimit të gabuar të antibiotikëve;	5.Supports public awareness campaigns to educate about the dangers of antibiotic misuse;	5.podržava kampanje podizanja svesti javnosti o opasnostima zloupotrebe antibiotika;
6.Shmang konfliktet e interesit në promovimin dhe shpërndarjen e antibiotikëve;	6.Avoids conflicts of interest in the promotion and distribution of antibiotics;	6.izbegavajte sukobe interesa u promociji i distribuciji antibiotika;
7.Siguron çmime të volitshme për antibiotikët për të parandaluar keqpërdorimin për shkak të	7.Ensures affordable antibiotic pricing to prevent misuse resulting from economic barriers to	7.obezbeđuje pristupačne cene antibiotika kako bi se sprečila zloupotreba zbog ekonomskih

pengesave ekonomike; 8.Ofron mbështetje financiare për iniciativat lokale dhe globale kundër RAM; 9.Shkëmben të dhënat mbi përdorimin e antibiotikëve me AKPPM; 10.Avokon për legjislacion mbështetës që promovon përdorimin optimal të antibiotikëve; 11.Adopton praktikat e qëndrueshme të prodhimit të antibiotikëve për të ulur dëmtimin e mjedisit; 12.Zbaton me përpikëri rregullat e dispozimit të mbetjeve për të parandaluar ndotjen e mjedisit nga mbetjet e antibiotikëve. **Neni 33** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZHR)** 1.Përfshin sektorin e ushqimit dhe veterinarisë në planin kombëtar të veprimit për RAM, duke siguruar qasje gjithëpërfshirëse "Një Shëndet"; 2.Harton, zbaton dhe monitoron bazën ligjore për përdorimin dhe ndalimin e antimikrobikëve në shëndetin e kafshëve në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar;	access; 8.Provides financial support for local and global initiatives aimed at combating AMR; 9.Shares antibiotic usage data with the Kosovo Agency for Medical Products and Devices (KAMPD); 10.Advocates for policies and legislation that promote the responsible use of antibiotics; 11.Implements sustainable antibiotic production practices to minimize environmental harm; 12.Strictly follows waste disposal regulations to prevent antibiotic pollution in the environment. **Article 33** **Duties and responsibilities of the Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development (MAFRD)** 1.Integrates the food and veterinary sectors into the National Action Plan for AMR, ensuring a comprehensive "One Health" approach; 2.Develops, implements, and enforces legal frameworks regulating the use and prohibition of antimicrobials in animal health, in alignment with international legislation;	barijera; 8.pruža finansijsku podršku lokalnim i globalnim inicijativama protiv RAM-a; 9.razmenjuju podatke o upotrebi antibiotika sa KAPPM; 10.zalaže se za podržavajuće zakonodavstvo koje promoviše optimalnu upotrebu antibiotika; 11.usvaja održive prakse proizvodnje antibiotika kako bi se smanjila šteta po životnu sredinu; 12.striktno sprovodi pravila odlaganja otpada kako bi se sprečilo zagađenje životne sredine antibiotskim otpadom. **Član 33** **Dužnosti i odgovornosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (MPŠRR)** 1.Uključite prehrambeni i veterinarski sektor u nacionalni akcioni plan za RAM, obezbeđujući sveobuhvatan pristup „Jedno zdravlje"; 2.h osmišljava, sprovodi i prati pravni osnov za upotrebu i zabranu antimikrobnih sredstava u zdravlju životinja u skladu sa međunarodnim zakonodavstvom;

3.Monitoron praninë e mikroorganizmave patogjenë te kafshët ushqim-prodhuese;	3.Monitors the presence of pathogenic microorganisms in food-producing animals;	3.prati prisustvo patogenih mikroorganizama kod životinja za proizvodnju hrane;
4.Bashkëpunon me fermerët dhe veterinerët për uljen e përdorimit të antimikrobikëve në profilaksi dhe metafilaksi;	4.Collaborates with farmers and veterinarians to reduce antimicrobial use in prophylaxis and metaphylaxis;	4.sarađuje sa poljoprivrednicima i veterinarima na smanjenju upotrebe antimikrobnih sredstava u profilaksi i metafilaksi;
5.Kryen kontrolle lidhur me përdorimin e antimikrobikëve te kafshët ushqim-prodhuese;	5.Conducts inspections and controls related to antimicrobial use in food-producing animals;	5.vrši kontrole u vezi sa upotrebom antimikrobnih sredstava kod životinja za proizvodnju hrane;
6.Obligon fermerët që të përdorin antimikrobikë vetëm nëse janë përshkruar nga veterineri;	6.Mandates that farmers use antimicrobials only when prescribed by a licensed veterinarian;	6.obavezuje poljoprivrednike da koriste antimikrobna sredstva samo ako ih propiše veterinar;
7.Krijon sistem shtetëror të mbikëqyrjes së mbetjeve të antimikrobikëve në produktet ushqimore;	7.Establishes a national monitoring system for antimicrobial residues in food products;	7.stvara državni sistem za praćenje antimikrobnih rezidua u prehrambenim proizvodima;
8.Vendos kufijtë e lejuar maksimalë të mbetjeve (KLMM) për antimikrobikët në produktet ushqimore, të harmonizuara me standardet ndërkombëtare;	8.Sets maximum permissible residue limits (MPRL) for antimicrobials in food products, ensuring compliance with international standards;	8.utvrđuje maksimalno dozvoljene granice rezidua (MRL) za antimikrobna sredstva u prehrambenim proizvodima, usklađene sa međunarodnim standardima;
9.Zbaton protokolle të detyrueshme testimi për produktet ushqimore për të siguruar përputhjen me KLMM;	9.Implements mandatory testing protocols for food products to verify compliance with MPRL;	9.implementirati obavezne protokole testiranja za prehrambene proizvode kako bi se osigurala usklađenost sa KLMM;
10.Kërkon etiketim të qartë në produktet ushqimore për përdorimin eventual të antimikrobikëve gjatë prodhimit të tyre;	10.Requires clear labeling on food products indicating whether antimicrobials were used in their production;	10.zahteva jasno obeležavanje prehrambenih proizvoda za eventualnu upotrebu antimikrobnih sredstava tokom njihove proizvodnje;
11.Mban trajnime të rregullta për veterinerët dhe	11.Organizes regular training for veterinarians	11.održava redovnu obuku za veterinare i

fermerët lidhur me RAM, përdorimin optimal të antimikrobikëve, vaksinimin e kafshëve dhe higjienën në ferma;	and farmers on AMR and responsible antimicrobial use, animal vaccination strategies and farm hygiene;	farmere o AMR, optimalnoj upotrebi antimikrobnih sredstava, vakcinaciji životinja i higijeni farme;
12.Organizon fushata ndërgjegjësimi publik për të edukuar konsumatorët mbi ndikimin e përdorimit të antimikrobikëve në prodhimet ushqimore;	12.Launches public awareness campaigns to educate consumers on the impact of antimicrobial use in food production;	12.organizuje kampanje podizanja svesti javnosti za edukaciju potrošača o uticaju upotrebe antimikrobnih sredstava u prehrambenim proizvodima;
13.Zhvillon dhe zbaton sistem të monitorimit të RAM te kafshët ushqim-prodhuese dhe te produktet ushqimore, duke i përshtatur me standardet ndërkombëtare;	13.Develops and implements AMR monitoring systems for food-producing animals and food products, ensuring alignment with international standards;	13.razvija i implementira RAM sistem za praćenje životinja za proizvodnju hrane i prehrambenih proizvoda, prilagođavajući ih međunarodnim standardima;
14.Fuqizon laboratorët veterinarë dhe të sigurisë së ushqimit për testime rutinore të agjentëve zoonotikë dhe mikroorganizmave komensalë;	14.Strengthens veterinary and food safety laboratories to support routine testing for zoonotic agents and commensal microorganisms;	14.ovlašćuje veterinarske laboratorije i laboratorije za bezbednost hrane za rutinsko ispitivanje uzročnika zoonoza i komenzalnih mikroorganizama;
15.Mbledh, analizon dhe raporton të dhënat mbi shitjet dhe përdorimin e antimikrobikëve veterinarë duke përdorur Population Correction Units (PCU);	15.Collects, analyzes, and reports data on veterinary antimicrobial sales and usage, utilizing Population Correction Units (PCU);	15.prikuplja, analizira i izveštava podatke o prodaji i upotrebi veterinarskih antimikrobnih sredstava korišćenjem jedinica za korekciju stanovništva (PCU);
16.Inspekton fermat, veterinerët dhe tregtarët me shumicë për t'u siguruar se ata respektojnë rregulloret e përdorimit të antimikrobikëve;	16.Conducts inspections of farms, veterinarians, and wholesalers to ensure compliance with antimicrobial use regulations;	16.proverava farme, veterinare i veletrgovce kako bi se uverio da su u skladu sa propisima o upotrebi antimikrobnih sredstava;
17.Tërheq nga tregu antimikrobikët veterinarë që nuk janë në përputhje me standardet vendore dhe ndërkombëtare;	17.Withdraws veterinary antimicrobials from the market if they fail to meet local and international quality and safety standards;	17.povući sa tržišta veterinarska antimikrobna sredstva koja nisu u skladu sa domaćim i međunarodnim standardima;
18.Përgatit program të kujdestarisë së antimikrobikëve në veterinë, duke përfshirë	18.Develops an antimicrobial stewardship program for veterinary medicine, including	18.priprema program antimikrobnog upravljanja u veterinarskoj medicini,

udhëzimet për përshkrimin optimal të tyre; 19.Bashkëpunon me Fakultetin e Bujqësisë dhe Veterinës në përfshirjen e RAM në kurrikulat akademike; 20.Bashkëpunon me organizata relevante ndërkombëtare në fushën e RAM; 21.Përkrah dhe merr pjesë në hulumtimet shkencore në sferën e RAM. **Neni 34** **Detyrat dhe përgjegjësitë e Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës (MMPHI)** 1.Përfshin mjedisin në planin kombëtar të veprimit për AMR, duke siguruar një qasje gjithëpërfshirëse "Një Shëndet"; 2.Harton, zbaton dhe monitoron udhëzime për menaxhimin e mbetjeve nga institucionet shëndetësore dhe veterinare; 3.Zbaton rregulloret për hudhjen e antimikrobikëve dhe mbetjeve të tyre në mjedis, veçanërisht nga prodhimi në industrinë farmaceutike dhe rrjedhjet bujqësore; 4.Monitoron burimet ujore për praninë e ndotjes me antimikrobikë dhe përcakton kufinjtë e lejuar	guidelines for responsible prescribing; 19.Collaborates with the Faculty of Agriculture and Veterinary Medicine to integrate AMR-related topics into academic curricula; 20.Engages with relevant international organizations in the AMR; 21.Supports and participates in scientific research on AMR in veterinary and food safety fields. **Article 34** **Duties and responsibilities of the Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure (MESPI)** 1.Integrates environmental considerations into the National Action Plan for AMR, ensuring a comprehensive "One Health" approach; 2.Develops, implements, and monitors waste management guidelines for healthcare and veterinary institutions; 3.Enforces regulations on antimicrobial discharge and residue management, particularly from pharmaceutical production and agricultural effluents. 4.Monitors water sources for antimicrobial contamination and establishes permissible limits	uključujući uputstva za njihovo optimalno propisivanje; 19.sarađuje sa Poljoprivrednim i veterinarskim fakultetom u uključivanju RAM-a u nastavne planove i programe; 20.sarađuje sa relevantnim međunarodnim organizacijama u oblasti RAM-a; 21.podržava i učestvuje u naučnim istraživanjima u oblasti RAM-a. **Član 34** **Dužnosti i odgovornosti Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MMPHI)** 1.Uključite životnu sredinu u nacionalni akcioni plan za AMR, obezbeđujući sveobuhvatan pristup „Jedno zdravlje“ ; 2.osmišljava, sprovodi i prati smernice za upravljanje otpadom zdravstvenih i veterinarskih ustanova; 3.sprovodi propise o ispuštanju antimikrobnih sredstava i njihovih ostataka u životnu sredinu, posebno iz proizvodnje u farmaceutskoj industriji i poljoprivrednih otpadnih voda; 4.prati izvore vode na prisustvo kontaminacije antimikrobnim sredstvima i utvrđuje dozvoljene

të pranisë së tyre; 5.Obligon asgjësimin e sigurt të mbetjeve antimikrobike, duke përfshirë barnat e skaduara dhe mbetjet e kafshëve të kontaminuara; 6.Zhvillon dhe financon programe të mbikëqyrjes mjedisore për të monitoruar përhapjen e gjeneve të rezistencës antimikrobike në ekosistemet natyrore; 7.Promovon kërkime mbi ndikimin mjedisor të përdorimit të antimikrobikëve; 8.Inspekton institucionet shëndetësore të kujdesit parësor shëndetësor dhe spitalet publike e private për menaxhimin e mbetjeve mjekësore, përfshirë antibiotikët. **Neni 35** **Zbatimi** Institucionet përgjegjëse obligohen të sigurojnë resurse të nevojshme për zbatimin e këtij udhëzimi administrativ. **Neni 36** **Mbikëqyrja** Inspektorati Shëndetësor, farmaceutik dhe sanitar janë përgjegjës për mbikëqyerjen e zbatimit të	for their presence; 5.Mandates the safe disposal of antimicrobial waste, including expired medications and contaminated animal waste; 6.Develops and funds environmental surveillance programs to track the spread of antimicrobial resistance genes in natural ecosystems; 7.Promotes research on the environmental impact of antimicrobial use; 8.Conducts inspections of primary healthcare institutions, public and private hospitals, ensuring proper medical waste management, including antibiotic disposal. **Article 35** **Application** Responsible institutions are obliged to provide the necessary resources for the implementation of this administrative instruction. **Article 36** **Supervision** The Health, Pharmaceutical and Sanitary Inspectorate are responsible for the supervision of	granice njihovog prisustva; 5.nalaže bezbedno odlaganje antimikrobnog otpada, uključujući lekove kojima je istekao rok trajanja i kontaminirani životinjski otpad; 6.razvija i finansira programe nadzora životne sredine za praćenje širenja gena otpornosti na antimikrobne lekove u prirodnim ekosistemima; 7.promoviše istraživanja o uticaju upotrebe antimikrobnih sredstava na životnu sredinu. 8.vrši inspekciju ustanova primarne zdravstvene zaštite i javnih i privatnih bolnica za upravljanje medicinskim otpadom, uključujući antibiotike. **Član 35** **Aplikacija** Odgovorne institucije su dužne da obezbede potrebna sredstva za sprovođenje ovog administrativnog uputstva. **Član 36** **Nadzor** Zdravstvena, farmaceutska i sanitarna inspekcija je nadzor odgovorna za sprovođenje

këtij UA bazuar në legjislacionin në fuqi.	implementation of this legal document based on the legislation in force.	ove AU na osnovu zakona na snazi.
Neni 37 **Shfuqizimi**	**Article 37** **Repeal**	**Član 37** **POVLAČENjE**
Me hyrjen në fuqi të këtij Udhëzimi, shfuqizohet Udhëzimi administrative nr.05/2011 për parandalimin dhe kontrollin e infeksioneve spitalore.	With the entry into force of this Instruction, Administrative Instruction No. 05/2011 for the prevention and control of hospital infections is hereby repealed.	Stupanjem na snagu ovog uputstva stavlja se van snage Administrativno uputstvo br. 05/2011 za sprečavanje i kontrolu bolničkih infekcija.
Neni 38 **Hyrja në fuqi**	**Article 38** **Entry into force**	**Član 38** **Stupanje na snagu**
Ky Udhëzim Administrativ hyn në fuqi 7 ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.	This Administrative Instruction enters into force 7 days after publication in the Official Gazette of the Republic of Kosovo.	Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu 7 dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.
Prishtinë, 24/03/2025 Arben Vitia Ministër i Shëndetësisë	Prishtina, 24/03/2025 Arben Vitia Minister of Health	Prishtina, 24/03/2025 Arben Vitia Ministar zdravlja